Haber

SON HAVADİSLER

AKŞAM POSTASI

HAZ. 17 SALI 1941

Sayı: 3347

İdare Tel. 24370 - Sene 11 - İDAREYERİ: ANKARA CADDESİ VAKIT YURDU: İSTANBUL Yazı işleri Tel. 23872 Fiyatı 5 KURUŞ

Her akşam:

Hırvat Hürriyeti!

Yazan:

Hüseyin Cahit Yalçın

Bulgar gazeteleri Hırvatların hürriyet ve istiklâl kazanmalarından dolayı pek seviniyorlar. Meselâ, Slovo da şu satırları okuyoruz: "Hırvatlar Slav kavimleri arasında kültür itibarile en müterakki olmakla maruftur - lar. Böyle olmakla beraber, coğrafi şartlar ve bazı ahval onları şimdiye kadar millî ideallerini fiile çıkarmaktan menetmiştir. Muannidane mücadelelerden sonra, istiklâllerininin tekrar tesis edildiğini gördüler.,,

Politika âleminde, herkesin ağzında dolaşan malûm kelimeler arkasında ne garip komedyaların oynandığını ibretle temaşa için bu gibi neşriyata göz gezdirmek faydasız kalamaz. Hırvatlar uzun müddet Avusturya hâkimiyeti altında yaşadılar. O zaman, milliyet prensiplerine istinat eden Hırvat vatanperverleri hürriyet ve istiklâl davası peşinde koşuyorlardı. Maksatları Alman tahakkümünden kurtularak büyük bir Slav vahdeti içinde müstakil bir hükûmet kurmaktı. Cihan Harbini takip eden tasfiye üzerine, Hırvatlar Alman boyunduruğunu attılar, Sırplarla birleştiler ve büyük bir Yugoslavya hükûmeti vücuda getirdiler. Milliyetse milliyeti bulmuşlardı. İstiklâlse istiklâle nail olmuşlardı. Hürriyet ise artık hür sayılmamaları için hiçbir sebep yoktu. Yugoslavya devleti içinde, muhtelif Slavlar arasındaki rekabeti bir tarafa bırakıyoruz. Çünkü bu bir aile kavgası teşkil ederdi. Ecnebi tahakkümü ve tehdidi karşısında istiklâl ve hürriyete taallûk etmezdi. Yugoslav devleti dahilinde son yapılan anlaşma ile Hırvatlar üstün ve imtiyazlı bir vaziyet bile aldılar. En son kabinede Maçek başvekil muavini mevkiini ihraz ediyordu. Binaenaleyh Hırvatlar için artık istiklâl ve hürriyete kavuşmak mevzubahs olamazdı. Şimdi Yugoslav devleti istilâya uğrayınca, İtalyanın emperyalizm hırslarını teskin etmek ve kendisine bir mükâfat vermek için Yugoslav topraklarını parçalamak lâzımgeldi. Hırvatları güya müstakil bir devlet haline getirdiler, başına bir İtalyan prensi koydular ve İtalyanın idaresi altına verdiler.

Harbin sonu alınıncaya kadar pek muvakkat bir mahiyeti haiz olan bu komedyayı şimdi Bulgar gazetelerinin Hırvatistanın millî idealine kavuşması suretinde tasvir etmesi kadar garip ve gülünç ne olabilir? Düşünmeli ki Bulgarlar da Slav ırkına mensupturlar. Büyük bir Slav devletinin parçalanması ve Slav olan Hırvatların krallık namı altında İtalyan hâkimiyeti altına verilmesi Bulgarların milliyet hislerini yaralamak icap ederken şenlik yapıyorlar, memnun oluyorlar, Hırvatları tebrik gibi yakışıksız bir istihzaya kalkıyorlar. Aleyhinde bulunmalarına başlarındaki Alman hâkimiyeti dolayısile imkân yoksa dillerini tutmayı ve susmayı da düşünemiyorlar mı? Anlaşılıyor ki bazı Balkan kavmlerinde milliyet hissi hakikatte mevcut değildir. Onları tahrik eden saikler başka şeylerdir. Fakat zamanın modasına uyarak gürültü ve patırtılarını mazur göstermek için milliyet prensipleri arkasına sığınıyorlarmış. Çünkü kalbinde zerre kadar milliyet hissi bulunan bir Bulgar Hırvatları İtalyan esareti altına veren bu komedyadan şiddetle müteneffir olmak icap ederdi. Meselenin bize doğrudan doğruya hiçbir taallûku olmadığı halde sırf mücerret hakikat ve adalet namına Hırvatları en büyük bir felâkete uğramış kadar betbaht telâkki ederek taziyeye lâyık bulurken bir Slav memleketi matbuatında bu türlü hissiyat izhar edilmesini esefle karşılıyoruz.

Hüseyin Cahit YALÇIN

Almanya

Şimalî Fransa sahillerinde istihkâm yapıyor

20 000 Belçikalı işçi Fransaya sevkedildi

***Londra, 17 (A.A.)** — Leopoldville'de Hür Belçika radyosunun verdiği bir habere göre Almanya, şimalî Fransaya 20.000 Belçikalı işçi sevketmiştir. Bu işçiler Almanlar tarafından sahil boyunca inşa edilmekte olan istihkâmlarda kullanılmaktadırlar.*

Uçan kaleler

Atlantik üzerinde devriye gezmiye başladı

Bir uçan kale dört Alman tayyaresini hasara uğrattı

Londra, 17 (A. A.) — Hava nezaretinin tebliğine göre dün akşam Britanya tayyareleri işgal altındaki Fransız limanlarına taarruz etmişlerdir. Bulonya şehri üzeride tarama hareketleri yapılmıştır. Henüz tam tafsilât yoksa da birkaç Alman avcı tayyaresinin düşürüldüğü bildirilmiştir. Bu limana birçok isabetler olmuştur.

Bu münasebetle birçok hava muharebeleri olmuştur. Bu esnada i-

(Devamı 4 üncüde)

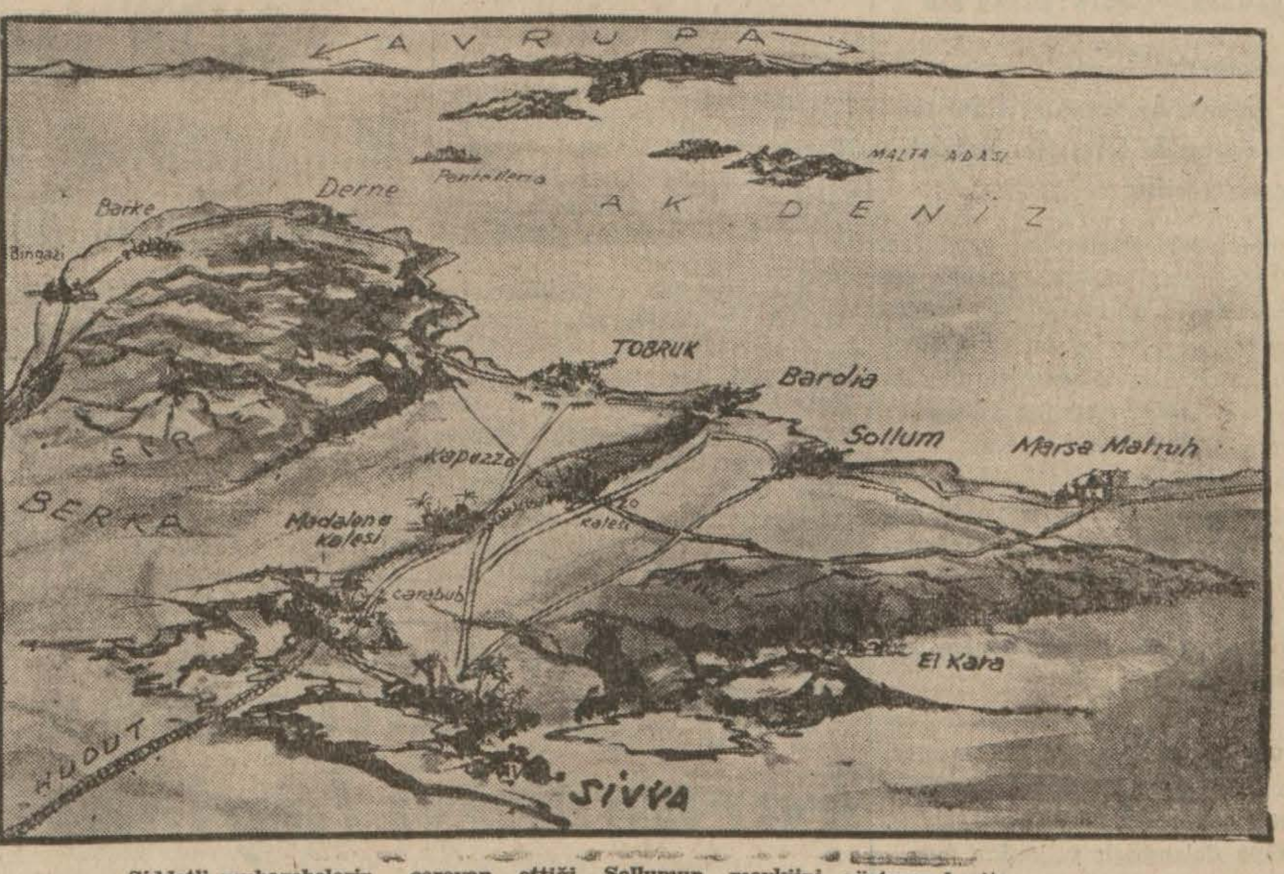

Şiddetli muharebelerin cereyan ettiği Sollumun mevkiini gösteren harita

Avrupa trenleri yakında işleyecek

Nafıa Vekili Ali Fuad Cebesoy yol, sulama ve elektrik işleri üzerinde malûmat verdi

Bir müddettenberi şehrimizde bulunan nafia vekili general Ali Fuat Cebesoy dün akşamki ekspres ile Ankaraya gitmiştir. Vekil, kendisi ile görüşen gazetecilere beyanatta bulunarak ezcümle şunları söylemiştir:

"— Trakyada yaptığım müteaddit seyahatlerde yol faaliyetini tetkik ettim. Yalnız Trakyada değil, memleketin her tarafında esaslı yol faaliyeti vardır. Bütün eski yollar tamir edilmekte ve yeniden bir çok yollar yapılmaktadır.

Avrupa ile şimendifer münakalâtını temin edecek Uzunköprü - Sivilingrad arasındaki köprülerin inşa ve tamiri ile Münakalât vekâleti meşgul olmaktadır. Bununla beraber bu köprülerin tamir edilmekte olduğunu ve pek yakında trenlerin işlemeğe başlayacağını söyliyebilirim.

Hazırlamakta olduğumuz büyük sulama programı etrafındaki etüdler bitmiştir. Proje, vekiller heyetine arzedilmiştir. Projeye nazaran faaliyet üç mühim nokta üzerinde toplanmaktadır:

1 — Sulama işleri,

2 — Su rejimlerinin düzeltilmesi,

3 — Su feyezanlarının tahribatına mani olmak için tertibat alınması.

Elektrik işleri de vekâlete intikal etmiş bulunuyor. Kütahya linyitlerinden istifade edilerek büyük bir santral kurulması mukarrerdir. Proje hazırlanmak üzeredir.

Diğer taraftan memleketin her tarafında bol elektrik enerji membaları tetkik edilmekte ve hazırlıklar yapılmaktadır.,,

Sollumda

Şiddetli muharebe halâ devam ediyor

İki taraf da

Mühim miktarda tank kullanıyor

İngiliz kuvvetleri Halfaya geçidinin garbını tuttular

Londra, 17 (A.A.) — B.B.C: Afrikadaki muharebeler hakkında şu malûmat veriliyor: Britanya kuvvetlerinin Bingaziden

(Devamı 4 üncüde)

Basmaya rağbet

Yerli Mallar Pazarı kapısında yığılan halk arasında

Fazla sıkıştırılan bir genç kız kolundan yaralandı

Mevsim dolayısile basmaya fazla rağbet vardır. Bir müddettenberi Bahçekapıdaki yerli mallar pazarı basma almak istiyenlerle dolup taşmakta ve izdiham derecesini bulan bu vaziyet içinde kazalar da olmaktadır.

Dün de burada bir kaza olmuş, fazla sıkıştırılan bir genç kız kolundan yaralanarak Haseki hastanesine kaldırılmıştır. Hâdise şöyle olmuştur:

Gedikpaşada Külhanbey sokağında 5 numarada oturan Mıgırdıçın kızı Mazruhi Torosyan basma almak için yerli mallar pazarına gelmiş fakat içeri girememiştir. Mazruhi kapıda yığılmış olan halk arasına sokularak beklerken bir aralık kalabalıkta bir kaynaşma olmuş ve üç taraftan fazla itilerek bastırılan kız kapı ile duvar arasına sıkışmış, sağ kolundan yaralanmıştır. Kızın feryadı üzerine işin farkına varılmış ve kurtarılarak hastaneye gönderilmiştir.

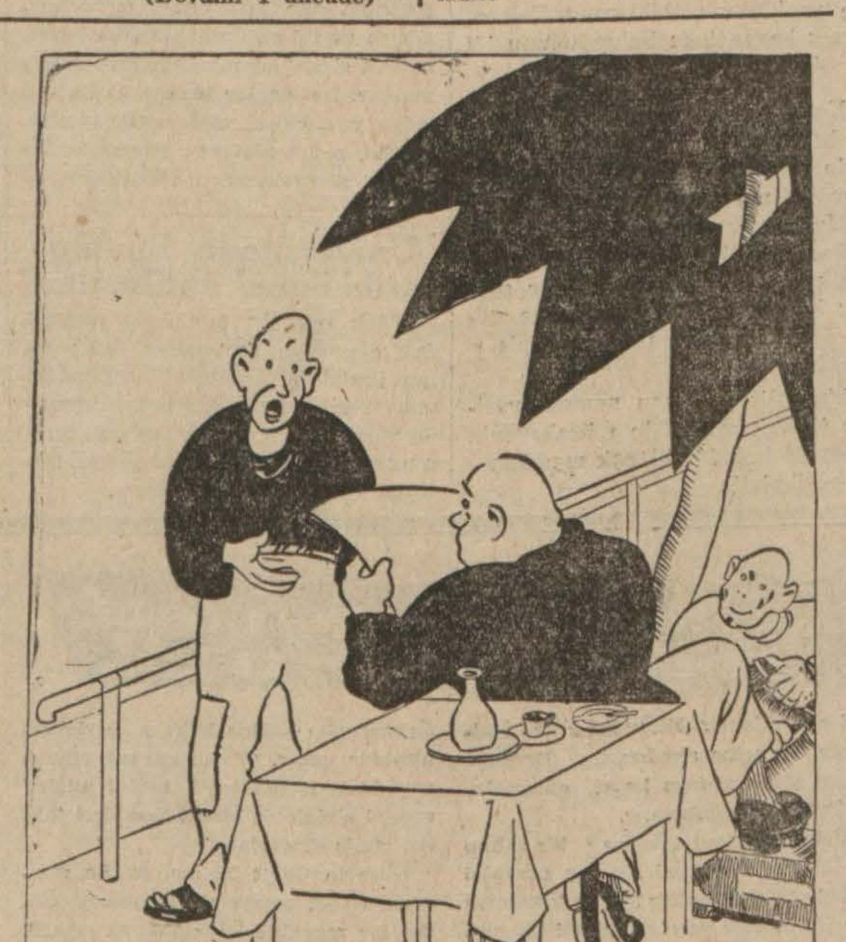

Belediye reis muavini bir fakirin cebinden gene 116 lira çıkarttı

— Gazetelerden —

— Haydi oğlum Belediye Reis muavinine,...

Amerikadaki

Bütün Alman konsoloslukları kapatılıyor

Summer Vels diyor ki:

Bu müesseseler kanunî vazifelerinin haricine çıkmışlardı

(Yazısı 4 üncüde)

ÇERÇEVE

Türk Ekmeği

Necip Fazıl Kısakürek

Ailece yemek masasındayız... Yemeğimizi bitirmiş, cigaralarımızı içiyoruz... Henüz toplanmamış olan masada dilim dilim ekmek...

Çoğu ancak yarısına, nihayet dörtte üçüne kadar yenilebilmiş ekmek dilimlerinden bir tanesini süzerek düşündüm:

— Türk ekmeği!.. Türk köylüsünün altın yumurtası, mübarek nimet!.. Düne kadar senin yüzün, "taze yağmış kar gibi" bembeyazdı. Güneş değmemiş bir yar vücuduna benziyordun. Şimdi kavruk bir step toprağı rengine büründün; esmerleştin, kurşunileştin, pas tuttun... Eski bal lezzetine nispetle şimdi tadında bir burukluk, bir acılık var... Fakat ne hikmet ki, bugün seni çiğnerken, sana dünkü halinden fazla saygı duyuyor, seni dünkü halinden fazla seviyoruz... Zira dün, bizi tatmin etmek iktidarını yalnız senden beklerdik; bugün bu iktidara kendi irademizi de karıştırmış bulunuyor, nefs dediğimiz ejderhayı seninle el ele yenmek zevki içinde buluşuyoruz... Bu, bizde bir vazife heyecanı doğuruyor; böylece vazifemizin hedefi olan seni, kaybettiğin kıymetlere rağmen kazanmış, bir kat daha kemale ermiş ve mefkûreleşmiş gösteriyor...

Evet, şimdi tadın buruk ve acı... Fakat ne çıkar!.. Şimdi buruk ve acı tadına "dost acı söyler,, diye keyifle katlanıyoruz... Biliyoruz ki sen bizim dostumuzsun, aziz dostumuz; ve ezeli ve ebedi tatlı dilinin değerini bile bugünkü keyfiyetinle ölçüleştirebiliyoruz... Yine biliyoruz ki seni öfkelendiren, sırma kaşlarını çattıran, dilini acılaştıran, ne Türk köylüsüdür, ne de Türk hükûmeti... Seni bu hale bindiği nimet ve medeniyet dalını çatı çatır kırıcı Avrupalı eloğlu getirdi. Eloğlunun sana verdiği tiksinti ve ürpertiyi, onları acından kıvrandırmak suretiyle cezalandırırken, bize bir ders halinde temsil etmeği güzel ve faydalı buluyorsun... Ve biz de seni o kadar güzel ve faydalı buluyor ve bu dersi o kadar iyi hazmediyoruz ki acılığına rağmen bize bol bol gelişini en hayırlı nasihat, en değerli nimet kabul ediyoruz... Türk ekmeği!.. Seni dilim dilim, ancak yarım, nihayet dörtte üç kısmına kadar yiyebilsek de, şükretmenin derin sırrına sayende kavuştuğumuzu hatırdan çıkarmıyoruz.,,

Suriyede

Vişi kuvvetleri Mukabil taarruza geçtiler

Merciayuna giren Fransız kuvvetleri

Muhasara edildi

Londra, 17 (A. A.) — B. B. C: Röyter ajansının Kudüs muhabiri Suriye harekâtı hakkında bir askerî sözcünün beyanatını bildiriyor. Sözcü demiştir ki:

"Vişi kuvvetleri, Merciayun civarında sarp mıntakalara taarruz etmiştir. Bunların iki müttefik kolun arasından geçerken bu şehre girdikleri zannediliyor. Bu Vişi kuvvetlerinin bazı tnakları olmasına rağmen bu giriş ciddî telâkki edilmiyor. Esasen İngiliz kuvvetleri bunları sarmışlardır.

Kuneytaranın yukarılarından gelen diğer bir Vişi hücum kıtasile temas edilmiştir. İlerliyen Britanya kuvvetleri tam bir hat teşkil etmediklerinden Vişi kuvvetlerinin aradan kayması muhtemeldir.

Saydayı geçen Britanya kuvvetleri bu şehrin 12 mil şarkında Cizzenin arkasına geldiler. Daha şarkta kuvvetli tutunuyorlar. Esir edilen Vişi kuvvetlerine mensup

(Devamı 4 üncüde)

Kanada

İngiltereye

Yeniden bir piyade fırkası ile

Bir motörlü liva gönderiyor

Nevyork, 17 (A.A.) — Nevyork Herald Tribun gazetesine göre Kanada başvekili King, Kanada parlâmentosunda beyanatta bulunarak İngiltereye yeniden bir piyade tümeni ile bir motörlü liva gönderileceğini bildirmiştir. Gazeteye göre şimdi İngilterede iki Kanada piyade tümeni bulunmaktadır.

İz Kızı

BÜYÜK KORSAN ROMANI

67 Yazan : **KADIRCAN KAFLI**

Ömer bu kocaman tahta teknenin kanatlanmasını, uçmasını istiyordu. Bir taraftan hava böyle giderse ne zaman Plimuta varacağını düşünüyor; bir taraftan da orada Ofelyayı bulmak için ne yapmak lâzımgeleceğini tasarlıyordu.

Haket protestanlığı kabul etmiş, hattâ memleketine döndüğü zaman bu mezhebi evvelâ ailesine, sonra dostlarına ve hemşerilerine telkin etmek için söz vermiş. İşte bu vazifeyi yaparken müteassıp bir katolik olan papası Antoni tarafından aforoz edilmiş; karısı ve iki çocuğu onunla alâkayı kesmeğe mecbur kalmışlar, balıkçı da linç edilmemek için memleketinden kaçmış; bir İngiliz gemisine tayfa olmuş bir gün Türklerin ellerine geçmiş. Şimdi de müslüman olmuş!

— Sen her gittiğin yerde din ve mezhep değiştirirsen korkarım ki şimdi İngilterede tekrar Anglikan olacaksın!

— Hayır.. Artık asıl dinim bulduğum. İslâmlığın bu kadar derin ve geniş olduğunu bilmiyordum. En çok hoşuma giden tarafı müsamahalı oluşudur. Görünüşten ziyade duyuş ve düşünüşe dayanmasıdır. Meselâ insan hasta olursa yattığı yerde göz işaretiyle ibadet etmek bile mümkün.. Herkes Allahla kendisi arasında mutlaka bir vasıta bulundurmağa mecbur değildir.

— Sen İngilizleri seviyorsun öyleyse?..

— Hayır.. Onlar çok hodgâm insanlardır. Hem tilki, hem aslan, hem kurt hem de yılan huyludurlar!

— Hayatını onlardan birine borçlusun!

— O bile beni menfaat için, Allaha yaranmak maksadiyle kurtarmış; anlamadınız mı?

— Ya Türkler hakkında ne hüküm veriyorsun?

— Çok iyi... mert insanlardır. Bir Türk veya müslüman, ömrünce Avrupalılara hizmet etse beni aldığımız gibi onu aralarına alıp da müsavi saymazlar.

— İngilterede sana da zorlu bir iş düşerse yapacak mısın?

— Canla başla...

— Seni tecrüb edeceğim. Eğer iyi hizmet edersen ben de şu papas Antoniyi dar ağacına çektiririm.

— Sağ olun!

Afrika kıyıları artık ufukta gittikçe silinen boz bulutlar halinde görünüyordu; sağda sonsuz deniz uzayıp gidiyordu. Geminin bordasına vuran dalgaların hışırtıları, ıskarmozların gıcırtıları, leventlerin yanık türküleri ,rüzgârın ipler ve yelkenler arasında çaldığı hafif ıslık ve bütün bunların üzerinde muhteşem bir surette yükselen temiz Afrika güneşi...

Ömer bu kocaman tahta teknenin kanatlanmasını, uçmasını istiyordu. Bir taraftan hava böyle giderse ne zaman Plimuta varacağını düşünüyor; bir taraftan da orada Ofelyayı bulmak için ne yapmak lâzımgeleceğini tasarlıyordu. Bu mevzu üzerinde babasile de iyice konuştu. Karar verildi:

Haket bir balıkçı elbisesile bir gece Plimut civarına çıkacak, şehre gidecek, genç kızın orada olup olmadığını, değilse nereye gittiğini, nerede bulunduğunu öğrenecek, hattâ yerini görecekti. Sonra oraya baskın yapılacak, kaçırılacaktı.

— 20 —

KESTİRME YOL...

Ahmet bir gece balıkçı elbisesile, küçük bir sandal içinde Plimut civarına çıkarıldı. Ömer de beraber gitmek istemişti, fakat babası bırakmamıştı. Bundan başka Ömer diyordu ki:

— Ofelyanın bendeki yakut yüzüğünü bir vasıta ile kendisine gönderelim; meselâ, yüzüğü bir kuyumcuya götürsem üzerindeki markadan Makoley ailesinin olduğunu öğrenir; onlara götürürse daha çok istifade edeceğini düşünür ve götürür. Böylece benim bulunduğum anlar.. Bir kolayını bularak haberleşiriz ve işi gürültüsüz bitirmenin kolaymı buluruz.

Ömer daha söylüyordu. Lâkin Süleyman reis bunları sonuna kadar dinlemedi:

— Oğlum, boş yere yoruluyorsun. Bu iş dalavere ile bitmez, zorla biter! Hele kızın bulunduğu yeri öğrenelim de sonrası kolay. Niçin dolambaçlı yollardan gidelim de gene bir aksilik çıkmasına meydan verelim!

Süleyman reis sahilden görünmemek için engine çıktı, bir az sonra yağmur başladı. Bunu herkes sevinçle karşıladı. Taze su içtiler ve fıçılardaki suların bir kısmını yenilediler. Bundan başka yağmur, görüş sahasını da azaltmıştı.

Ertesi gece ayni saatte ayni yere giden filika Ahmedi orada buldu; gemiye getirdi. Süleyman reis onu küpeştede karşıladı ve sordu:

— Ne haber?.

— Çok iyi.. Fakat..

Çeneleri biribirine vuruyordu; çünkü sırsıklam olmuştu. Havada müthiş bir rütubetten başka a - yaz da vardı. Süleyman reis anladı; Tahire emretti:

— Çabuk bunu kıç altına götür, soyunup giyinsin, ben de geliyorum.

Üç beş dakika sonra cılız bir bezir yağı kandilinin ışığında konuşuyorlardı; Ahmet anlatıyor, Süleyman reis ve oğlu ona bazı sualler açarak daha başka şeyler öğreniyorlardı. Anlattığına göre Plimutun daha ilersinde ve sahilde Devonport isminde güzel bir kasaba varmış. Bu kasabanın kenarında ağaçlık bir tepede Makoley şatosu yükseliyormuş. İşte Ofelya oradaymış. Onun macerası halk arasında hep konuşuluyormuş; hattâ Ömerin bile hayret edeceği garip garip şeyler anlatıyorlarmış. Bazılarının söylediklerine göre Ofelya hiç dışarı çıkarılmıyormuş. Şatonun bir dairesinde mahpus hayatı yaşıyormuş; bazılarına göre de artık Jil Makoleyle evlenmeyi kabul etmiş, matem zamanının bitmesini bekliyormuş. Hattâ bunun için hazırlık yapılıyormuş. Şato sahilden yarım mil içerde bulunuyormuş; bunu Jil Makoley birkaç sene evvel esrarlı bir şekilde kaybolan, çok güzel ve esmer bir İspanyol kadını olan metresi için yaptırmış, bunun için eski şatolar da olduğu gibi kuleler, hendekler, mazgallar ve kuleler yokmuş. Ofelyanın şimdi gerçekten orada bulunup bulunmadığını merak eden Ahmet Devonporta kadar gitmiş: genç kız hemen hemen bütün gününü denize bakan terasada geçiriyormuş. Hava yağmurlu olduğu için o gün pencerede bulunuyormuş ve görmüş. Onu siyah elbisesinden herkes çabucak tanıyormuş. Ahmet hattâ oradaki birkaç köylüye o siyahlı genç kızın kim olduğunu sormuş da Ofelya olduğunu söylemişler. Ona acıyorlarmış, çünkü Jil o muhitte daima güzel hatıralar bırakmış olan iyi kalpli ve cömert amcasının tamamiyle tersine bir adammış! Şimdi o da şatoda bulunuyormuş.

(Devamı var)

Haber — Şehirden ve Memleketten

ikmal kursları

Talebenin kaydına başlandı

Bir haftadanberi Ankarada bulunan maarif müdürü Tevfik Kut, dün şehrimize gelmiştir. Maarif müdürü, Ankarada yeni ders senesi hazırlıklarından başka ikmale kalan talebenin yetiştirilmesi için açılacak kurslarla meşgul olmuştur.

Orta tedrisat muallimlerinin izinleri 15 temmuzda nihayet bulacağından tatil kursları 16 temmuzda açılacak 23 ağustosta kapanacaktır. Her kursa mümkün olduğu kadar talebe alınacaktır. Kurslara mektebin kendi talebesinden başka diğer şehirlerde okuyan ve mektebin bulunduğu yerde tatil geçirmekte olan talebe de kabul edilecektir. Kayıtlara başlanmıştır.

AMERİKA SEFERLERİNE ÜÇ ŞİLEP TAHSİS EDİLDİ

Mal göndermek isteyenlerin 10 gün içinde müracaatı tacirlere bildirildi

Ticaret vekâleti, Amerikaya gidecek ticaret eşyamızın kendi vapurlarımızla gönderilmesi ve oradan gelecek eşyanın da yine kendi vapurlarımızla getirilmesi için tetkiklerini ikmal etmiş ve bu hususiaki karar kat'i şeklini almıştır.

Mıntaka ticaret müdürlüğü, bu vasıtalardan ve ezcümle limanımızdan Amerikaya müteveccihen kalkacak olan ilk Türk vapurundan istifade etmek istiyen tacirlere tebligatta bulunmuştur. İlk vapur için müracaatlar 10 gün zarfında yapılmalıdır.

Amerikaya ilk seferi yapacak geminin Bakır şilepi olduğu söylenmektedir.

Türkiye - Amerika seferlerine Sosyete şilepten Denizyollarına devredilmiş Bakır, Demir ve Krom şileplerinin tahsisi de esas itibariyle kabul edilmiş gibidir. Şilepler İstanbuldan kalkarak İzmir, Mersin limanlarına da uğrayıp mal aldıktan sonra Portsait ve Süveyş kanalından Kızıldeniz, Ümitburnu yoluyla Amerikaya gideceklerdir. Şilepler, şimali ve cenubî Amerikaya da uğrıyacaklardır.

Çiftçi mallarının korunması lâyihası

Dün lâyihanın müzakeresine başlandı Ziraat Vekili izahat verdi

Ankara, 17 — Büyük Millet Meclisi dün toplanmış ve çiftçi mallarının korunmasına ait kanunu müzakere etmiştir.

Ziraat Vekili,, kanun lâyihasının heyeti umumiyesi üzerinde izahat vererek ezcümle demiştir ki:

"Kanunun maksat ve gayesini iki esasta toplayabilirim. Bunlardan birincisi ve başta geleni çiftçi mallarını korumak, zararı önlemek ve meydan vermemek, ikincisi de zarar vaki olunca herhangi bir şikâyet ve müracaatı beklemeden hattâ zarar görenin istemiyip istemediğine bakılmıyarak bu işe elkoymak, bu zarara taallûk eden işleri mümkün olduğu kadar süratle halletmek, zarar vereni yine mümkün olduğu kadar süratle meydana çıkarmak ve zarar görenin zararını da aynı süratle ödetmek.,,

Ziraat vekilinin izahatından sonra:

Fazlı Güleç (Bursa) lâyihanın bir çok noktalara cevap vermekle beraber bazı mühim cihetlerde sükût ettiğini, bu meyanda bilhassa arazinin dar olduğu mıntakalardaki meralar meselesine temas etmediğini söylemiş ve hiç bir karış merası olmıyan yerlerde üçer beşer yüz hayvandan müteşekkil sürülerin bulunduğunu ve bu vaziyetin bir çok ihtilâflara başlıca sebep teşkil eylediğini bunu önlemek için behemehal bir tedbir alınması lüzumunu kaydeylemiştir.

Hatip murakabe heyetlerine verilen kazaî hakların tatbikatta aksayacağı kanaatini izhar eylemiş ve bu yola gidilmektense bu vakalarda da serî usulü muhakeme usulünün tatbiki muvaffak olacağı kanaatinde bulunduğunu bildirmiştir.

Emin Aslan (Denizli) murakabe heyetlerinin mahallî belediyelerle ticaret odaları tarafından seçilmelerinin doğru olamıyacağını, bunların ziraatçiler ve köylüler tarafından intihap edilmesinin muvafık olacağı kanaatini izhar ederek kanun maddelerinin buna göre düzeltilmesini temenni eylemiştir.

Muhtelit encümen namına verilen izahatı müteakip müzakerenin kifayeti kabul edilerek maddelere geçilmiştir.

Kütahyada hâmile kalan Genç ve güzel bir hizmetçi

Eskişehirde kürtaj yapıldığından Adliye tahkikata başladı

Zabıta ve adliye ehemmiyetli bir çocuk hâdisesi tahkikatına el koymuştur.

Verilen ifadeye nazaran Kütahyada bir şahsın yanında hizmetçilik yapan kimsesiz fakat genç ve oldukça güzel bir kız, ev sahibinden hamile kalmış, çocuk iki buçuk aylıkken Eskişehirde bir doktora aldırtılmıştır. Kız, şahsen çocuğunun alınmasına taraftar olmadığını da ayrıca beyan etmiştir.

Kızla beraber İstanbulda yakalanan bir genç: "Bana bu kıza refakat etmemi söylediler. Elime 15 lira tutuşturdular, ayrıca Eskişehirde bir doktora hitaben yazılmış bir de mektup verdiler. Mektupta ne yazıldığını bilmiyordum. Yolda, kız bana hâdiseyi, güya kolundan ameliyat olacağı şeklinde anlatmıştır." demiştir.

Kızın verdiği ifadeye nazaran İstanbula gelmelerine sebep hâdiseden sonra Kütahyadaki evden çıkmasıdır. Eskişehir yolunda tanıştığı gençle İstanbula, evlenmek üzere gelmişlerdir. Fakat, sonradan, gencin evli olduğu anlaşılmıştır.

Kızın, çocuk düşürüp düşürmediğinin bir raporla tesbiti için muayenesine lüzum görülmüştür. Tahkikata devam olunmaktadır.

Takas tetkik bürolarının lâğvından sonra

Hükûmetin kabul ettiği yeni kararname ile takas tetkik büroları lâğvedilmiştir. Bu arada İstanbul takas tetkik bürosu da lâğvedilmiş bulunmaktadır. Şehrimizdeki büro, son iki sene zarfında 20 bin dosyaya bakmıştır. Takas tetkik bürolarının işleri, bademe, ya takas şirketleri yahut Ticaret Vekâletinde müstesarın riyasetinde teşekkül edecek bir komisyon tarafından tetvir edilecektir.

İmtihanla Orta mektep muallimi olacaklar

Maarif vekâleti talimatnameyi neşretti

Ankara, 17 — Orta tedrisat öğretmenleri kanunun yedinci maddesi mucibince imtihanla öğretmen olmak istiyenler hakkında maarifçe hazırlanan talimatnamenin meriyete konması vekiller heyetince kararlaştırılarak dün neşredilmiştir. Talimatname ile orta tedrisat öğretmenliği mesleğine dahil olmak istiyenlerin ne gibi şartlar dahilinde imtihana tabi tutulacakları yazılıdır. Şartlara göre, yaşları yirmiden aşağı ve 45 ten yukarı olmamak, tam devreli liseden mezun olmak, olgunluk imtihanı ihdas edildiği tarihten sonra mezun olanların ayrıca olgunluk imtihanını vermiş bulunmaları veya yedi senelik idadi, yahut dört veya beş veyahut altı senelik öğretmen okulu diplomasını haiz bulunanlar, öğretmen okulu mezunlarının en az iki sene ilkokullarda öğretmenlik etmiş bulunmaları esas tutulmuştur. İmtihanlar türkçe, tarih, coğrafya, yurt bilgisi, matematik, tabiiye, musiki, resim almanca, fransızca, ingilizce, zümrelerinden açılacaktır.

Üniversitede inkılâp tarihi ikmal imtihanları

Türk inkılâbı tarihinde muvaffak olamıyan üniversite talebesinin ikmal mitihanları önümüzdeki pazartesi günü konferans salonunda yapılacaktır. Bu ikmal imtihanından sonra ikinci bir ikmal imtihanı daha yaptırılacaktır.

TEKAÜT MAAŞLARI

Meclis ruznamesine alınan lâyihaya göre Yeni cetvel tesbit edildi

Ankaradan bildirildiğine göre, askeri ve mülki tekaüt kanununun dördüncü maddesinde yazılı cetvelin değiştirilmesi hakkındaki lâyiha encümenlerden geçerek Büyük Millet Meclisi ruznamesine alınmıştır.

Bu hususiaki lâyihaya göre bu cetvel şu şekli almaktadır:

Derece	Maaş asılları	Tutarı	Tekaüt maaşı
1	150	600	154
2	125	500	135
3	100	400	116
4	90	300	100
5	80	260	88
6	70	210	80
7	60	170	67
8	50	140	55
9	40	120	50
10	35	100	46
11	30	85	40
12	25	75	36
13	22	66	35
14	20	60	33
15	17.50	56	30
16	16	50	27
17	14	42	24
18	12	45	20
19	10	40	17
20	8	35	14
21	6	24	12
22	4	22	11

Hariciyede nakil ve tayinler

Ankara 17 — Batum konsolosu Atıf Kor, Triyeste konsolosu Hasan Rıfat Sözen, Roma büyük elçiliği baskâtibi Haydar Görk, Gümülcüne kançıları Sırrı Sınmaz, Filibe muavin konsolosu Zekâi Çakan, Milâno muavin konsolosu Rıza Çelikkaya, Batum kançıları Ethem Keçmenoğlu, Üsküp kançıları Hakkı Akçevin, dereceleriyle merkeze nakledilmişlerdir. Triyeste konsolosluğuna merkezden başkonsolos Rauf Tokçınar, Batum konsolosluğuna Cemal Tuygar, Roma büyük elçiliği üçüncü kâtipliğine Fuat Kepenek, Gümülcüne muavin konsolosluğuna Celâl Kocamemioğlu, Filibe muavin konsolosluğuna Ahmet Oraktekin, Milâno kançılarlığına Dâniş Günalığı, Batum muavin konsolosluğuna Emin Gerçek, Üsküp muavin konsolosluğuna Kâmi Güven, Belgrat büyük elçiliği evrak ve eşyasını muhafazaya Üsküp başkonsolosu Saffet Urfi Betin ve Üsküp başkonsolosluğunu idareye Reşat Hakkı Karabuda derecelerile nakil, tayin ve memur edilmişlerdir.

Yabancı memleketlerden gelen talebe

Maarif Vekâleti, yabancı memleketlerden gelen talebe hakkında yeni bir karar vermiştir. Bu gibi talebelerden, memleketimizdeki hususi mekteplere girmek istedikleri, ayrıldıkları mkteplerin tedris dilleri, dereceleri ve sınıf teşkilâtları ayni olursa ellerindeki vesikaların gösterdiği sınıflara imtihansız girebileceklerdir. Orta kısımlarla lise kısımlarından gelmiyorlarsa girecekleri sınıfları, maarif vekâleti tayin edecektir.

Üsküdar kadastro mahkemesi ikiye ayrıldı

Üsküdar kadastro mahkemesi son defa ikiye ayrılmıştır. İkinci mahkemenin teşekkülüne kadar davalar talik edilmiştir. İkinci mahkeme için bina aranmaktadır.

Sabah Gazeteleri ne diyorlar?..

Yeni Sabah

Hüseyin Cahit Yalçın, "Venedik merasimi,, başlıklı makalesinde, Venedikte Hırvatistanın üçlü pakta iltihak merasimini bahis mevzuu yaparak, bu kabil iltihaklar daima Almanyada yapılırken bunun neden Venedikte yapıldığını sormakta ve şöyle devam etmektedir:

"Bu suale cevap vermek için uzun uzun düşünmeğe hacet yoktur sanırız. Malûm olduğu üzere, Avrupanın yeni nizamını Almanya ile İtalya kuracaklardır ve her millete siyasi hudutlarını, iktisadi ve sosyal vazifelerini onlar tayin ve irae edeceklerdir. Anlaşılıyor ki Avrupanın iki hâkimi kendi aralarında bu sevk ve idare işini paylaşmışlar ve Avrupayı kendilerine göre muhtelif kısımlara ayırmışlardır. Şimdiye kadar Üçler Misakının tesis ettiği düzeni kabul edenler doğrudan doğruya Almanyanın peykleri olacaklardır. Hırvatistan ise İtalyanın hissesine ayrılmıştır. Bundan dolayı sicilli nüfusa kayıt muamelesi İtalyada yapılmıştır.

Üçler misakını takiben bir takım devletlerden bu yeni Avrupa düzenini kabul ettiklerine dair alman inzaların hiç bir hükmü ve ehemmiyeti olmadığını herkes kadar Berlin ve Roma devlet adamlarının da bildiklerinde hiç şüphe edilemez. Böyle olduğu halde acaba neden dolayı lüzumsuz ve faydasız merasim ile vakit kaybediyorlar? Slovakyadan, yahut bilmem hangi bir devletten sonra Hırvatistanın Üçler misakına girmesi ne ifade eder ve Mihver devletleri için ne fayda verir? Bizim kanaatimize göre, bu merasim bilâkis Mihver devletleri aleyhine çıkar. Çünkü uğraşa uğraşa yaptıkları iş bundan ibaret midir? sualini zihinlerde bizzat kendileri tahrik etmiş oluyorlar.,,

Hüseyin Cahit Yalçın, bugün mihverin siyasi vaziyet bakımından çok zor bir mevkide bulunduğuna işaret ederek şu neticeye varıyor:

"Mihverin muvaffak olabilmesi ve harbi kazanması için en birinci şart, hattâ askeri muvaffakiyetlere bile takaddüm eden şart, Avrupanın gönlünü kazanmaktır. İşte Avrupa mihverin elinde. Fakat bundan ne fayda çıkıyor? Mihver Avrupayı zorla hükmü altına alırsa değil, Avrupayı kazanırsa, Avrupanın kalbini fetheder-se muzaffer olacaktır. Halbuki bütün Avrupa mihvere düşmandır. İşte mihveri muzaffer olmaktan meneden kudret budur.

Şimal burnundan Matabar burnuna Sovyetler hududundan Atlantiğe varıncaya kadar her tarafta mihvere karşı en şiddetli bir kin ve husumet fıkır fıkır kaynıyor. Bu umumi düşmanlığın bir volkan şiddetiyle patlak vermesine Gestapo ve Alman işgal kuvvetleri mani oluyor. Bütün Avrupayı yumruk ile tutmak kabil midir? Çünkü yalnız istilâ, yalnız tahakküm kâfi değildir. Bir istikrar ve emniyet lâzımdır. Hüküm altına alınan insanların muvafakat ve rızası temin edilmelidir. Mihver devletleri işte bunu yapamıyorlar. Yapmış görünmek için arada sırada bir devletin üçler misakına iltihakını ilân etmeleri kendilerinin bilâkis acizlerine bir delil vücuda getiriyor.,,

Haber
AKŞAM POSTASI
Sahibi ve Neşriyat Müdürü
Hasan Rasim Us
İDARE EVİ: İstanbul Ankara caddesi
Posta kutusu: İstanbul 216. Telgraf adresi: İstanbul HABER
Yazı işleri telefonu: 23872
İdare " " : 24370
İlân " " : 20335

ABONE ŞARTLARI

	Türkiye	Ecnebi
Senelik	14.00 Kr.	27.00 Kr.
6 aylık	7.50 "	14.00 "
3 aylık	4.00 "	8.00 "
1 aylık	1.50 "	[illegible] "

Hâdiseler Ve Tarih

Marko Paşa...

Kadircan KAFLI

Yardım sevenler cemiyeti. Ankarada olduğu gibi İstanbulda da bir "dertdinleme bürosu" kurmayı kararlaştırmış. Bu büro, erkeği askere giden kadınlara iş bulacak, fakir, kimsesiz bayanların ihtiyaç ve dertleri, resmî dairelerdeki müşküllerile meşgul olacakmış. Büro âzaları haftada birkaç gün toplanarak müracaat edenleri dinliyecekler ve işlerinin halline tavassut edeceklermiş.

Resmî dairelerin, yalnız erkekleri askere giden kadınların değil herkesin müşküllerini süratle halletmeleri lâzımgelir; bu lüzum "cumhuriyet idaresi" nin esas vasıflarından biridir. Cemiyetin tavassutunun, kanun ve mevzuata uygun dileklerin temini için olacağında şüphe yoktur; zira kanun ve mevzuat haricindeki dileklerin yerine geitrilmesi hiç bir suretle caiz ve mümkün olmamak icabeder. Yapılması mümkün olan bazı dileklerin de sürüncemede kaldığı böyle bir büronun teşkilinden ve bu teşekkülün tavassutlarda bulunması ihtiyacından anlaşılıyor.

Dert dinlemek meseelsi konuşulunca çoğumuzun aklına ilk gelen adam "Marko Paşa" dır. Halk arasında, şahsiyeti, mesleği, yaşadığı zaman bilinmeden, bir masal kahramanı gibi bu derece meşhur olmuş adamlar pek azdır. Marko Paşa dert dinlemekte pek usta imiş; lâkin dertlileri de çok zaman tatlılıkla baştan savarmış. Bununla beraber, netice çıkmasa bile derdimizi dökmüş olmak bize teselli verir ve hiç bir şey ummadan dert anlatan adamlar vardır. Bunun için bu gibilere Marko Papayı tavsiye ederiz.

Doktor Marko Apustol'un ne zaman doğduğu hakkında bir kayda tesadüf edemedik. 1888 de öldüğünü öğreniyoruz. Meşhur adamlar Ansiklopedisi bu adam hakkında şunları yazıyor:

"Eski tıbbiye mektebi nazırlığında ve ilk açılan âyan meclisinde bulunmuş, dert dinlemek hususunda adı darbımesel gibi kalmış bir doktordur. 1860 da ser etibba olmuş; askerî tıbbiyeden çıkmış olan doktor Marko Apustol, f e r i k rütpesinde olduğu halde 1871 de tıbbiye mektebi nazırlığına geçmişti. Zarif, zeki, kâmil, işbilir bir adam olarak tanınmıştır. Talebenin, hekimlerin ve kendisine iş için müracaat edenlerin dertlerini uzun uzun dinler gibi görünür ve onları tatlılıkla baştan savarmış. "Derdini Marko Paşaya anlat!" sözü faydasız yere dert anlatmak takdirinde kullanılan bir darbımesel gibi dilimizde kalmıştır. Marko Paşa Hilâliahmerin ilk kuruluşunda meşhur Kırımlı doktor Aziz beyle birlikte çalışmışladı. 1878 de ve Abdülhamidin ilk saltanat yıllarında açılmış olan âyan âzalığına Marko Paşada tayin edilmiştir. Tıbbiye nazırı iken ölmüştür.",

Pos bıyıklı, sakalsız bir adamdı; iri gözleri saflık ve zekâ ile parlardı. Şöhretin sayısız sebepleri vardır; pek çok meşhurların şöhretlerini hazırlayan sebepler biribirinin aynıdır; fakat Marko Paşa gibi dert dinlemekle meşhur olmuş bir adam daha yoktur sanırım. Öleli yarım asır olduğu halde onun ismini hâlâ herkesin dilinde bütün taze liğiyle buluruz; hattâ İstanbul dükkânlarının bazılarında resmi de vardır ve galiba bahalılıktan şikâyet edecek olanlara verilen bir cevaptır.

Dert dinleme bürosuna Marko Paşanın ne resmi ne de ismi girsin! Temenni ederiz ki dertleri dinleyip baştan savanlar için nasıl Marko Paşa misal gösteriliyorsa bunun aksi için de dert dinleme bürosu misal olsun.

TELGRAF - RADYO

Japon - Amerikan gerginliği

Tokyo, 16 (A.A.) — Amerika büyük elçisi Grev, Çunkingin Japon tayyareleri tarafından bombardıman edildiği sırada bazı bombaların Tutuila adındaki Amerikan topçekerinin pek yakınlarına düştüğünü ve diğer bir takım bombaların da Amerikan tebaasının bulunduğu emniyet mıntakasına atıldığını öğrenir öğrenmez hariciye nezaretine gitmiştir.

Grev, Amerika hariciye nezaretinden talimat bile beklemeden keyfiyeti protesto etmiştir. Büyük elçinin protestosu hakkında sarih bir şey bilinmemekle beraber, Grevin Amerika elçiliği civarında Tutulianın yanına bomba düştüğü ve bir bombanın da sefarete tahsis edilmiş bulunan bir sığınağın methalinden 40 metre ötede patladığı ve buraları hasara uğrattığı gibi camları da kırdığından haberdar edildiği öğrenilmiştir.

İngilterenin sabık Belgrat elçisi

Madrit'e beyanatta bulundu

İtalyanlardan çok iyi muamele gördüklerini söyledi

Madrit, 16 (A.A.) — İngiltere nin sabık Belgrat elçisi Sir Ronald Kampbel, Reuter'in Madrit muhabirine şu beyanatta bulunmuştur:

Benimle beraber bulunan İngiliz elçiliği memurları ve Yugoslavyadaki diğer İngilizler, Yugoslavyayı terkettikten sonra yaptığımız bütün seyahat esnasında İtalyan makamları tarafından çok iyi ve nazik muamele gördük. Bütün bu zevat, şimdi seyahatlerine devamla İngiltereye dönebilmek için beklemektedirler. Yugoslavyadaki İngilizlerin hepsi, İtalyadaki İngiliz menfaatlerine bakan Amerikan büyük elçiliği tarafından yapılan tavassut üzerine lâzımgelen anlaşmalara varıldıktan sonra, 11 haziranda serbest bırakılmışlardır. Bütün bu İngilizler, Amerikan büyük elçiliğinin gösterdiği alâka ve yaptığı gayrtlerden dolayı çok minnettardırlar. Grup, Chinachiano'da iken, daha evvel Abbaziada bulundurulan Split başkonsolosu ile diğer İngilizler grupu da iltihak etmiş ve bu suretle daha büyümüştür.

Japon Başvekili diyor ki: *Harp durmadan genişliyor*

Buhranlı devreyi atlatmak için çok çalışmalıyız

Tokyo, 16 (A.A.) — Başvekil "Milli hizmetler birliği" adındaki cemiyet reisi prens Konoye mezkûr birliğin merkezi komitesinin küşat celsesinde irad ettiği bir nutukta beynelmilel vaziyetin Japonya etrafında günden güne daha ziyade karışmakta olduğunu söylemiş ve şunları ilâve etmiştir:

Avrupa harbi durmadan genişliyor. Bütün dünyanın gayet büyük bir kargaşalığa atılması her zaman mümkündür. Buhranlı devreyi atlatmak ve imparatorun zihnini beyhude yere yormamak için bütün milletin vazifesini yapması ve herkeşin kendi faaliyet sahasında uhdesine düşen işle meşgul olması lâzımdır.

Prens Konoyeden sonra birlik ikinci reisi Amiral Suetsugu da bugünkü vaziyetin vahametini kaydetmiş ve Japon gençlerinin daha iyi bir tarzda yetiştirilmesi noktasında ısrar etmiştir.

Amiral, Çin işine bir nihayet vermenin Japonya için en müstacel meselelerden biri olduğunu söyledikten sonra sözlerine şöyle devam etmiştir:

Üçlü pakt, milletin arzularına tercüman olmak maksadile imza edilmiştir. Bu pakt dünyada yeni bir nizam kurulmasında hayati derecede alâkadar bulunan devletleri bir araya toplayan bir muahededir. Bu itibarla pakt, hodbinane mütalealar veya hesaplar ihtiva etmemektedir. Eğer Amerika Birleşik devletleri Avrupa harbine girecek olurlarsa Japonya da haysiyet ve şerefini korumak için harbe girmeğe hazır bulunmalıdır. Cenup denizleri meselesi şarki Asya için bir hayat-memat meselesidir. Bu sebeple Japonyanın mezkûr mıntakaların bugünkü vaziyetini kabul etmemesini tabii görmek lâzımdır.

Amiral, dünyadaki kargaşalıklara dair şahsi düşüncelerinden bahsederken ezcümle şöyle demiştir:

Cihan harbinde Japonyanın kati bir âmil olacağına kuvvetle inanıyorum. Japonyanın işi kolay olmıyacaktır. Bilâkis fevkalâde azimkâr davranması ve çok esaslı surette hazırlanmamız icab edecektir. İşte bunun içindir ki, milli bünyemize yeni bir canlılık vermek ve memleketin bütün faaliyet sahalarında azami derecede süratle hazırlanmak lâzımdır.

Afyon mübayaasına başlandı

Ankara, 16 (A.A.) — Toprak mahsulleri ofisinden tebliğ edilmiştir:

1 — 1941 senesi afyon mahsulü, geçen senelerde olduğu gibi, haşaş ekimine müsaade edilen sahalarda müesses Türkiye cumhuriyeti ziraat bankası şube ve ajanları marifetiyle müstahsilden mübayaa edilecektir.

2 — Mübayaava 15 haziranda başlanacak ve 15 eylülde nihayet verilecektir. Bu müddet zarfında afyonlarını ziraat bankası şube ve ajanlarına satmıyanların müddetin hitamından sonra, vukubulacak müracaatları ve serdedecekleri mazeretler katiyen kabul edilmiyecektir.

3 — Asgarî bir kiloya kadar satışa arzedilen afyonlar mübayaa edilecektir.

6 Danimarka gemisi Amerikan ticaret filosuna alındı

Diğer bir çok gemiler de yakında hizmete girecek

Vaşington, 16 (A.A.) — Birleşik Amerika bahriye encümeni 6 Danimarkalı geminin bugün Amerikan ticaret donanmasında faal hizmete alınacağını bildirmiştir. Bu gemiler Amerikan sularında atıl bir halde bulunan ve hükûmet tarafından müsadere edilen 84 yabancı gemiye dahildir.

Encümen, diğer gemilerin de pek yakında hizmete alınacağını ilâve etmiştir.

Bu altı Danimarka vapuruna ilk önce el konulmuştur. Çünkü bunlar iyi vaziyette bulunuyorlar.

Ecnebî vapurların tekrar faaliyeet getirilmesi neticesinde İngilizlere başkaca vapur verilip verilmiyeceği hususunda alâkadar memurlar muhteriz davranmışlardır.

Rayiştağ toplanmıyacak

Berlin, 16 (A.A.) — Yarı resmî bir kaynaktan bildiriliyor:

Rayştag'ın yakında içtimaa davet olunacağına dair ecnebî memleketlerde dolaşan şayiaların katiyen esassız olduğu Berlinin siyasî mahfillerinde beyan olunmaktadır.

Düşündüğüm Gibi

Reaya ve Köylü (*)

Suat Derviş

İktısatçı muharrir Hüseyin Avninin Reaya ve Köylü kitabile ilim âlemimiz yeni bir değer kazanmış bulunuyor. Şimdiye kadar üzerinde pek az durulmuş ve çok defa gayri ilmi bir tarzda işlenmiş olan Türkiyede derebeylik ve sermayedarlığın ziraate hulûlü meselelerini ele alan Hüseyin Avni umumi iktısadi münasebetlere ve sınıf mücadelelerine dayanan doğru bir tarih telâkkisi ile hâlâ aktüel sayılabilecek kadar yakın bir tarihin muayyen bir cephesini bize aydınlatmış oluyor. Kitapta bahis mevzuu edilen meseleler yakın bir mazinin bellibaşlı meseleleri olarak bizi sadece tarih bakımından alâkadar etmekle kalmaz, aynı zamanda bugün dahi tekâmülünü henüz bitirmemiş ve devam halinde bulunan bir seyrin başlangıçları sıfatiyle aktüel bir mesele olarak çok yakından ilgilendirir.

Emtia istihsalinin köy ekonomisine hâkim olması, sermayedarlığın bütün mantıki neticeleri ve âkıbetleriyle ziraate yerleşmesi demokratik inkılâpların cezri bir şekilde ve kat'i bir atlayış halinde tahakkuk etmediği pek çok memleketlerde olduğu gibi bizde de tedricen vukua gelmektedir. Sermayedar, ziraat inkişafının yavaş ilerlediği pek çok memleketlerde bugün bile en modern kapitalist işletmeleri yanında mevcuttur. Beylik ve yarı derebeylik artığı münasebetlerin hattâ ondan evvelki tabiî iktısadiyat sistemi bakayasının hâlâ yaşadığını ve derebeylik, sermayedarlık tarafından temessülü seyrinde kongre şartlara göre şekillesen halita tiplerin mevcut olduğunu görüyoruz. Bu biribirine zıt münasebetlerin bir yamalı bohça gibi yan yana bulunuşu ve kısmen biribiriyle kaynaşması, köy ekonomisinin umumi içtimai inkişaf seviyesinin altında ve geri kalışının hali sermayedar inkişafın henüz genç olduğu memleketimizde bilhassa göze batacak kadar çoktur. Netekim Türkiye ziraatinde en mükemmel kapitalist işletmeler yanında ortakçı, yarıcı ve moraba işletmeleri de vardır. Hele içtimaî, tabiî ve coğrafî şartlarla Anadolunun diğer kısımlarından adetâ tecrit edilmiş bir vaziyette bulunan şark vilâyetlerimize bir göz atacak olursak orada hâlâ aşiret hayatının, pederşahî münasebetlerin, tabiî iktısadiyat sisteminin yaşamakta olduğunu farkederiz. Bütün bunların tasfiyesi ve Türk köyünün bu geri münasebetlerin tazyik ve istismarından kurtarılması işi demokratik Türk inkılâbının önünde duran en mühim vazifelerden biridir. Bu itibarla Hüseyin Avninin tetkik ettiği mevzu, bugünün ilim adamını olduğu kadar sosyal aksiyon adamını da, memleket meselelerine yabancı kalmak istemiyen münevverleri de alâkadar eder cidden herkese tavsiye edilebilecek bir kitap.

Türkiye ziraatinde derebeylikle sermayedarlığın yıllarca evvel başlıyan ve hâlâ devam eden çarpışmasına köy ekonomisinde emtia iktısadiyatının teessüs ve gelişmesine ait, tarihî vesikalar iktısadî materyeller ve istatistik malûmatı tabiî azdır. Mevcut vesikalarda tarihçilerimiz, içtimaiyatçı ve iktısatçılarımız tarafından maalesef lâyıkı veçhile işlenmemiştir. Çok defa vakalar umumî sosyal münasebetlerin dışında tek başına bir tezahür, başlıbaşına birer sebep veya netice olarak kabul edildiği ve bu vakalara sebep olan müessir ve zaruretler tetkik edilmediği, neticeleri incelenmediği için mevcut vesikalara istinat eden hükümler de isabetsiz olmuştur. Halbuki Hüseyin Avni, tezini dayadığı vakaları umumî sosyal tekâmül seyri içinde ele almağa, vesikaları o zaviyeden görerek kıymetlendirmeğe çalışmıştır ve bu işte henüz gayet ham olan bu mevzuu ağzımızı buruşturmıyacak olgunlukta bir meyva haline koymaya muvaffak olmuştur diyebiliriz. Bunu söylerken, şahsî meslekdaşlık tesirine kapılmadığımıza ve mübaleğa etmemiş olduğumuza samimiyetle kaniiz.

Bu ve bundan evvelki eserlerile sabırlı bir müdekkik olduğunu ve iyi bir müverrih iktısatçı istidadına sahip bulunduğunu göstermiş olan Hüseyin Avninin, bu son kitabını okuduktan sonra, ayni mevzu üzerindeki tetkiklerini daha genişleterek daha esaslı ve ihatalı ilmî eserlere hazırlanmasını ve ilim âlemimizin bu mevzu etrafındaki boşluğunu doldurmağa çalışmasını can ve gönülden temenni etmeği kendimize bir borç ve bir vazife biliyoruz.

SUAT DERVİŞ

(*) "Köylü ve Reaya". Yazan Hüseyin Avni. Üniversite Kitabevi. Fiatı 50 kuruş.

İtalyada iaşe vaziyeti fena

Romada hergün bir kaç dükkân ihtikârdan kapanıyor

Roma, 16 (A.A.) — Tass:

İtalyan matbuatı, memlekette iaşe vaziyeti ve ihtikârcılara karşı mücadele ile meşgul olmaktadır.

Tpiccolo gazetesi, iaşe maddeleri satış nizamnamesi hilâfında harekette bulunduklarından dolayı her gün Romada bir miktar mağaza kapanmakta olduğunu ehemmiyetle kaydederek ihtikârcılara karşı daha şiddetli tedbirler alınmasını istemektedir.

İtalyan gazeteleri, iaşe maddelerinde tasarruf yapılmasının müttefikan lehinde bulunuyorlar

Tribune gazetesi, uzun bir makalede halkı ve lokantacıları ekmek istihlâkini asgariye indirmiye davet eylemektedir.

Sovyetlerle Mançuri arasında müzakere başladı

Moskova, 16 (A.A.) — Sovyetler Mogolistanı hükûmetile Mançuri hükûmeti tarafından bu sabah neşredilen bir tebliğde, son senelerde hâdiselerin vuku bulduğu hudut mıntakasında kati hududun tesbiti için müzakerelerin tekrar başladığı bildirilmektedir.

Tebliğde şu cihet hatırlatılıyor ki, bu mıntakada vukubulmuş olan hâdiselere bir nihayet veren ve 1940 eylülünde Molotof ile Amiral Togo arasında imzalanan anlaşmalardan sonra işler derhal başlamış fakat kısım çıkardığı teknik müşkülât dolayısile inkıtaa uğramıştır.

28 mayıs 1941 de bu teknik müşkülât ortadan kalktığı için bu işlere büyük bir dostluk havası içinde başlanmıştır.

Yeni Harbin KIZIL KİTABI — Görünmiyen ORDU

Yazan:
Casus mektebi profesörlerinden İsveçli
A. Mengham

Çeviren:
H. D

- 53 -

Mühendis, Almanların deniz için hazırladıkları ve fevkalâde gizli tuttukları mıknatıslı maynı, Almanlardan pek büyük fedakârlıklarla ve son derece tehlikeler için de alınabilen nazarî malûmata göre, yeniden tasavvur etmiş, daha doğrusu, hemen yeni baştan ve yeni bir tipte imale kalkışmıştı.

Fransız mühendisi hava dafi topları ve bilhassa bu topların mermileri üzerinde büyük bir ihtisas sahibi olmakla tanınmaktaydı.

Mıknatıslı mayn hakkındaki nazarî malûmatın bir kısmını elde edince bnu derhal hava müdafaasına tatbika karar vermiş ve Lil şehrinin gizli atölyelerinde ilk tecrübelerine başlamış bulunuyordu.

Hava mühendisinin fikri şuydu: Almanların deniz için düşündükleri mıknatıslı maynı havada tayyare taarruzlarına karşı kullanmak.

Vakıâ hava maynları fikri pek yeni bir şey değildi. Fakat bu Fransız mühendisinin tasavvur ettiği şekil hakikaten yeni ve mühim bulunuyordu.

Zira mühendis bu maynları, tıpkı su içindeymiş gibi, havada, muayyen irtifalarda durabilecek şekilde hazırlamayı tasavvur etmekteydi.

Bu maynlar, ayni zamanda mıknatıslı olacakları için de muayyen bir mesafeden geçecek tayyareler üzerine birdenbire bir yıldırım gibi yapışacak ve tayyareyi bir anda bir duman kütlesine kalbedebilecekti.

Fransız mühendisi bu keşfini ikmale muvaffak olsaydı, bugün, tayyare taarruzları belki de bütün ehemmiyetlerini kaybedebilirlerdi. Zira bir şehrin veya bir hududun üzerine, muayyen irtifalar üzerine taksim edilmek suretile, pek az miktarda hava mayni serpmek müdafaa için kâfi geleceği aşikârdır. Bu maynlar, safraları hesap olunarak muhtelif irtifalara konulacağı için düşman tayyarelerinin bunların aralarından müthiş infilâklarla parçalanmadan geçmeleri imkânsız olacaktı.

Filhakika ilk defa Norveç harekâtında top taşıdıkları görülen Messerschmid tayyareleri, uzak mesafelerden, evvelâ bu mayn sahalarını döğerek hava maynlarını patlatabilir ve temizliyebilirlerdi. Fakat ayni sahalarda tekrar maynlar uçurulması Fransız mühendisin projesine dahil bulunuyordu.

Bu suretle bu Fransız mühendisinin hava maynlarile başa çıkmak kabil olamıyacağı şüphesiz bir keyfiyetti. Filhakika Fransız mühendisi bu keşfini ikmale muvaffak olmuş olsaydı, havadan Fransaya bir taarruz imkânı ortadan kalkmış olacaktı.

İnkâr edilemez ki Almanların Fransa dahilindeki mükemmel istihbarat şebekeleri bu işte de fevkalâde bir muvaffakıyetle imdada yetişmiştir.

Zira Fransız mühendisinin işe başladığının daha haftasında hâdise gestapo tarafından haber alındı. Fakat Fransızlar bu mühendisin çalıştığı tecrübe lâboratuvarlarını o kadar mükemmel şekilde gizlemişler ve o kadar sıkı ve sistemli bir muhafaza kordonu altına almışlardı ki atöyelerin yerini bulabilmek ve bu teşebbüsü süratle boğmak için ancak Lil şehrinin baştan başa bombardıman edilmesinden başka çare bulunamazdı.

Durup dururken koca bir Fransız şehrinin bombardıman edilmesine ise imkân yoktu.

Fransız mühendisi ise bu gizli atölyelerde adetâ mahpus bir haldeydi. Dışarı ile hiçbir temasına imkân bırakılmamıştı ki gestapo ajanları mühendisin teşebbüsleri hakkında alınan haberleri tahkike veya mühendise hulûle herhangi bir yol bulabilsinler. İşte bu nazik anlarda, birdenbire Lil şehrinde, adetâ gökten inme bir kadın peyda oldu: Matild Hesnier!

Bu kadın Cezairde doğmuş, Fransızların natüralize dedikleri ufaktefek, esmer yapılı, fevkalâde şen bir kadındı.

Fakat bu ufaktefek kadın, daha Lile geldiği ilk akşamdan itibaren, bütün şehirde bomba infilâkı nevinden bir şöhret kazandı. Zira Matild Hesnier Lilin en büyük kafeşantanında, ilk akşamından itibaren şarkılar söylemeye başlamış, ezici bir sükse kazanmıştı.

Bu ufaktefek, esmer kadın harikulâde bir sese malikti. Bilhassa çok güzel Cezair şarkıları söylemekteydi.

Fransızlar umumiyetle Cezaire ait her şeyi pek severler. Bilhassa Cezairli melez kadınlara büyük bir zaafları vardır. Bütün bunlardan başka küçük Matild şarkıları ve sesi kadar da müstesna güzellikteydi.

Garip olan cihet, Lafonten hikâyelerindeki meşhur fıkranın aksine olarak, ilk defa karganın sesiyle tilkiyi cezbetmeye teşebbüs edebilmesiydi.

Filvaki Fransız mühendisi, bilhassa güzel insan seslerine karşı büyük bir zaaf besliyen bir adamdı. Netekim tilki bu güzel karganın sesine icabet etmekte gecikmedi.

(Devamı var)

Dünün ve bugünün haber ve hâdiseleri

...ni

...ruarı da yapılacak

Belediye, Floryada bazı yeni tesisat yaptırmağa karar vermiştir. Belediyenin gördüğü bu lüzum üzerine şehircilik mütehassısı mimar Prost beraberinde bazı mütehassıslar belediye fen ve imar müdürlükleri erkânı ile beden terbiyesi umum müdürlüğü mütehassısları bulunduğu halde Floryaya gitmiş ve burada tetkikler yapmıştır.

Belediye Floryada bazı spor tesisatı, tenis kortları da vücuda getirecektir. Mütehassıs Prost ve beden terbiyesi mütehassısları bu sahaların yerlerini tayin etmişlerdir. Bunlardan mevsim devamınca istifade edilebilmesi için hemen tesisatın yapılmasına başlanacaktır. Evvelâ tenis kortları yapılacaktır.

Floryada kışın yapılamıyan plâj ve kabinelere ait bazı tesisat da bu mevsimde yapılacaktır.

Belediye, Floryada yeni tesisatla bir plâj şehrinin ihtiva etmesi lâzım gelen şeyleri bir araya cemetmekte ve bilhassa spor tesisatı ayrıca bir yenilik teşkil etmektedir.

Ayrıca Florya - Küçükçekmece yolu katranlı şose olarak yapılacak ve Floryayı Trakya asfaltına bağlayan yol tamir olunacaktır.

Muğlada zelzele

Hisar tepesinden kayalar düştü

Muğla, 16 (A.A.) — Bugün yeniden dört yer sarsıntısı olmuştur. Bunlardan 12 de olanı şiddetli ve saat 14,30 da duyulan ikinci yer sarsıntısı ise gayet şiddetliydi. Halk evlerden sokaklara fırlamıştır. Sarsıntı neticesi Hisar teesinden bazı kayalar düşmüşse de yeni bir hasar olmamıştır.

Belediyelerin tekaüt sandığı teşkilâtı lâyihası

Ankaradan bildirildiğine göre belediyeler ve bunlara bağlı müesseseler ve belediyeler bankası memurları tekaüt sandığı teşkiline dair kanun lâyihası, Meclis ruznamesine alınmıştır. Lâyiha İstanbul ve Ankara belediyeleri hariç olmak üzere şimdiye kadar bir tekaüt teminatına mazhar olmıyan belediyelerle bunlara bağlı müesseseleri çerçevesi içine almaktadır.

İzmir fuarında bir mektep sergisi açılacak

Maarif Vekâleti, bu sene İzmir fuarında bir mektep sergisi açmağa karar vermiştir. Sergiye, kız enstitüleri, muallim mektepleri ve orta mektepler iştirak edeceklerdir. Her mektep idaresi, talebenin bir sene zarfında yaptığı resim, el işleri ve yazı örneklerinden 25 - 30 tane seçerek sergiye gönderecektir.

Arabadan denk çalarken yakalandı

Şükrü adında bir sabıkalı, dün Mercanda kazancılara doğru çıkmakta olan Mehmedin arabasının arkasına geçmiş ve arabadaki denklerden birini çalmak isterken yakalanmıştır.

Hemen cürmü meşhut üçüncü sulh ceza mahkemesine verilen Şükrü 1 ay 5 gün hapse mahkûm edilmiştir. Sabıkalı karardan sonra hemen tevkif olunmuştur.

Moskovadaki İngiliz sefiri

Yakında vazifesi başına dönecek

Londra, 16 (A. A.) — Röyter ajansı bildiriyor:

İngilterede bulunan İngiltere'nin Moskova büyü kelçisi Sir Staf Crips'in vazifesine dönmekten imtina ettiği hakkındaki haber resmi mahfillerde teyit edilmemektedir.

Röyter ajansının diplomatik muhabirinin bildirdiğine göre Crips Edenle ve sair hükûmet erkânile görüşmelerini bitirdikten Sonra Moskovaya dönecektir.

Romanyada askerî hazırlıklar

Işıklar dün geceden itibaren kararıldı

Bükreş, 16 (A.A.) — Radyo vasıtasile neşredilen bir tebliğde bu akşam saat 7 den itibaren tekrar peçeleme ve karartma tedbirleri alınacağı ilân edilmiştir. Tebliğde bu tedbirlerin niçin alınmakta oldukları hakkında izahat verilmemektedir.

ROMANYADA ASKERİ HAZIRLIKLAR

Romanyadaki hazırlık tam bir seferberlik şeklindedir. Romanya milli müdafaa nezareti tarafından neşredilen bir tebliğde, talim mak sadile silâh altına alınanların hiç bir suretle tecil edilmiyecekleri bildirilmiştir. Diğer taraftan motörlü nakil vasıtalarının tekâlifi harbiye suretinde alınacağı bildiriliyor. Motörlü vasıtaları bozanlar da şiddetle cezalandırılacaktır.

Macar Radyosu Bükreşte Sovyet sefirinin hükûmete izahat vermek üzere Moskovaya gittiğini bildirmiştir.

— Radyo gazetesinden —

Habeşistanda Bir italyan Generali

2000 askerle teslim oldu

Kahire, 16 (A. A.) — İngiliz umumî karargâhının tebliği:

Habeşistanda, Soddu mıntakasında general Pralormo ile 2.000 İtalyan askeri teslim olmuştur. Göller muharebesinden sonra general Pralormo, tümeninin bakiyesile dağlara kaçmış ve o zamandanberi Habeş vatanperverleri tarafından mütemadiyen hırpalanmıştı. Nihayet yardımsız kalan general teslim olmuştur.

Daha şimalde imparatorluk kuvvetleri başlıca İtalyan tecemmüüne karşı harekete devam etmektedir.

Jimma mıntakasında Habeş vatanperverleri düşman kuvvetine karşı şiddetle harbetmektedir. Fakat Jimmanın zaptında ne askerî, ne de siyasî bir fayda yoktur.

Assab mıntakasında, mühim Maccao tayyare meydanını 13 haziranda işgal ettik.

İtalyadaki Amerikan alacakları

Bloke edilmesine Amerika ehemmiyet vermiyecek

Vaşington, 16 (A. A.) — İtalyadaki Amerikan alacaklarının bloke edilmesi suretile İtalyan hükûmetinin tevessül ettiği karşılık hareketi bekleniyordu. Bu bapta resmî hiçbir şey söylenmemekte ise de İtalyan hareketinin fiilen hiçbir kıymeti yoktur. Çünkü mevcut İtalyan döviz nizamnamesi Amerikalılara İtalyadan para çekmek imkânını esasen vermiyordu.

Almanya için de bu böyledir.

Amerikanın İtalyadaki alacağı 142 milyon dolar ve Almanyadaki alacağı da 427 milyon dolar tahmin edilmektedir.

Beyazıt meydanının tanzimi

Beyazıt meydanındaki İnkılâp müzesinin etrafındaki duvarların ve teretuvarın inşaatı münakasaya çıkarılmıştır. Tesbit edilen fiyat 30 bin liradır.

Topkapı dışındaki bağlara şose yapılacak

Belediye, İstanbulun çok güzel mesire yerlerinden biri haline gelen, her pazar binlerc halkın gidip istirahat ettiği Topkapı dışındaki bağlardan mühim bir kısmının doğru bir yolu olmadığını göz önünde tutarak buraya bir şose yaptırmağa karar vermiştir. Bu şose Topkapı dışında Maltepe - Gümüşsuyu şosesinden ayrılacaktır.

Suriyede

(Baş tarafı 1 ncide)

askerlerin üzerinde bir emri yevmî bulunmuştur. Bunda kendilerile konuşmağa gelen her üniformalıya ateş etmeleri bildiriliyordu.„

FRANSIZ TEBLİĞİ

Vişi, 17 (A. A.) — Radyo:

Bu sabah neşredilen resmî tebliğdir:

Suriyede cephenin mühim bir kısmında askerimiz mukabil taarruza geçmiştir. Hermon dağı ile Cebelidüruz arasında, içlerinde motörlü kuvvetler de bulunan kıtalarımız, düşman kuvvetleri arasına girmişlerdir. Hermon dağının garbındaki dağlık arazide taarruzumuz mühim neticeler vermiştir.

Sahil mıntakasında düşman kolu Saydadan ileri gidememiştir.

Tayyarelerimiz cenubî Suriyede düşman toplantılarını bombardıman etmiştir. Dün hava kuvvetlerimiz düşman gemilerine taarruz etmişlerdir. Bir düşman torpitosu hasara uğramıştır. Bu harekâta iştirak eden deniz tayyareleri dün sabah gelmişlerdi.

Hava muharebelerinde düşmanın Glatyatör sisteminde 3 avcı tayyaresi düşürülmüştür. Bir Fransız avcı tayyaresi hasara uğrıyarak Britanya hatlarının gerisinde karaya inmeğe muvaffak olmuştur.

Beyrut, 17 (A. A.) — Havas:

Bu sabah gelen son haberlere göre kıtaatımızın Kuneytra mıntakasındaki taarruzu neticesinde yüz esir ve mühim harp levazımı alınmıştır. Dün öğleden sonra çok şiddetli muharebeler olmuş, bunun neticesinde Fransız kuvvetleri Merciayun'u istirdat etmiştir.

ŞARKTAKİ HAVA KUVVETLERİ KUMANDANLIĞI

Vişi, 17 (A. A.) — Radyo:

Resmî tebliğe göre hava müsteşarı general Bergeret şarktaki hava kuvvetleri kumandanlığına tayin edilmiştir.

İNGİLİZ TEBLİĞİ

Kahire, 16 (A.A.) — Orta şark İngiliz umumî karargâhının tebliği:

Libyada, çöldeki kıtalarımız Sollum'un cenup ve cenubu şarkî mıntakasında mevzi tutmuş olan düşmana karşı dün taarruz hareketine girişmişlerdir. Harekât devam etmektedir.

Londra, 16 (A.A.) — Öğrenildiğine göre Şimalî Afrikada Sollum mıntakasında yalan "mahallî ileri hareketi" Nil ordusunun ileri müfrezeleri tarafından icra edilmiştir. Şimdiye kadar hangi noktaya varıldığı malûm değilse de ileri hareketin umumî olmayıp mevzî olduğuna işaret edilmektedir.

13 - 14 haziran gecesi Bardia'nın 60 kilometre kadar garbinde Gambut mıntakasında İngiliz kuvvetleri bir İtalyan nakliye koluna baskın yaparak 12 nakil vasıtası tahrip etmişlerdir.

Londra, 16 (A.A.) — İngilizlerin Sollum mıntakasında mevzî bir ilerleyiş elde ettikleri öğrenilmiştir. Tafsilât bekleniyor.

ALMAN TEBLİĞİ

Berlin, 16 (A. A.) — Alman orduları başkumandanlığının tebliği:

Şimalî Afrikada düşman pek büyük kuvvetlerle Sollum mıntakasında taarruza geçmiştir. Hareket akim kalmış, düşmanın teşebbüsleri İtalyan - Alman ateşi karşısında ve tayyarelerimizin yardımiyle kırılmıştır. Elde edilen malûmata göre 60 İngiliz tankı imha edilmiştir. Muharebe devam etmektedir.

Alman Stukaları düşmanın kuvvetli kıta ve kamyon kollarına büyük muvaffakıyetle taarruzlarda bulunmuşlardır. Alman avcıları çetin hava muharebeleri ne girişerek düşmanın 9 av ve 2 bomba tayyaresini düşürmüşlerdir.

Berlin, 16 (A.A.) — Yarı resmi bir kaynaktan bildiriliyor:

Dün Alman bomba tayyarelerinin Suriye sahili açıklarında oldukça kuvvetli bir İngiliz filosuna yaptıkları taarruzun Fransız kuvvetlerile işbirliğinin bir ifadesi olarak telâkki edilip edilmiyeceğine dair gazetecilerin sualine Berlinin siyasi mahfillerinde şu cevap verilmiştir:

"Bu taarruz İngiltereye karşı yapılmakta olan mücadelenin bir safhasıdır. Alman hava kuvvetlerinin askerî hedefine gelince bu tâli bir meseledir. Alman hariciye nezaretinde beyan olunduğuna göre, Alman - Fransız işbirliğinin teferruatı hakkında hiç bir şey bilinmemektedir.

Londra, 16 (A.A.) — Şamdan 57 kilometre mesafede bulunan Kisve'nin müttefikler elinde olduğu ve Saydanın da müttefikler tarafından işgal edildiği teyit olunmaktadır.

Vişi, 16 (A.A.) — Haber aldığına göre, Fransız bahriyesine ait tayyareler Suriyeye gelir gelmez Sayda açıklarında İngiliz filosuna taarruz etmişlerdir. Bu taarruzun neticeleri henüz bilinmiyor. Maamafih müessir olduğu öğrenilmiştir.

Beyrut, 16 (A.A.) — Ofi ajansı bildiriyor:

Bu sabah şafakla beraber harp gemilerimiz Beyrut açıklarında iki kruvazör ve torpidodan müdrekkep bir İngiliz kuvvetine karşı harbe tutuşmuşlardır. Hiçbir hâdise olmamıştır.

Vişi, 16 (A.A.) — Fransız deniz tyyarelerinin müdahalesi sayesinde İngiliz donanması Suriye sahillerinden uzaklaştırılmıştır. Şamdaki Fransız kuvvetleri üç muhtelif istikamette taarruza geçmişlerdir.

Londra, 16 (A.A.) — Londranın salâhiyetli mahfillerinde beyan olunduğuna göre müttefiklerin Suriyede ilerleyişi şimdi terakki etmiştir. Kisvanın düşman tarafından tahliyesi üzerine şehir müttefiklerin elinde bulunmaktadır. Ve müttefik kıtaları Şamı muhasara etmek üzere şark ve garba doğru yayılmaktadır.

Müttefik kuvvetler Anaj nehrinin şimal kıyısını da şimdi işgal etmiş bulunuyorlar ve Suriyenin merkez mıntakasında bulunan Sasassaya doğru sahil istikametinde ilerliyorlar.

Şu cihet hatırlatılıyor ki, azami derecede insan hayatını korumak kaygusu ile biraz ağır giden bir başlangıçta nsonra bu muvaffakıyetler elde edilmiştir..

Londla, 16 (A.A.) — Röyter:

Niyuz Kronikl yazıyor:

Suriyedeki Vişi Fransızları, Kisling hükûmetlerinin emrile inatkâr bir mukavemet göstermektedir. Bu mukavemeti kırmak için elimizde bulunan bütün kuvveti kullanmamız lâzımdır. Bahis mevzuu olan büyük meseleler yanında, Fransızların kendi basiretsizlikleri dolayısile maruz kalacakları kayıpların hiç ehemmiyeti yoktur. Eğer Suriyeyi almaz ve bunu süratle yapmazsak, Hür Fransa davası çok kaybedecektir.

Vişi, Fransa değildir. Bütün dünya Suriyedeki terakkilerimize nazarlarını çevirmiş bulunuyor. Fransa ve hattâ Vişi de dahil olmak üzere bütün dünya efkârı üzerinde tesir yapmamız için yegâne yol, muvaffak olmaktır. Zafere ihtiyacımız vardır. Ve buna varmak için daha süratle ve daha şiddetle hareket etmeliyiz.

Nevyork Herald gazetesi yazıyor: Korsanları imha hususunda Azmimizi açıkça bildirmeliyiz

Nevyork, 17 (A. A.) — Nevyork Herald Tribune gazetesi, Amerikan bandıralı Robin Moor vapurunun torpillenmesi gibi hâdiselerin tekerrür etmemesi için şiddetli tedbirler alınmasını talep etmektedir.

Bu gazeteye göre Robin Moor hâdisesi, bundan evvel riayet edilen an'anelere göre, harp ilânına muadil bir vaka teşkil etmektedir. Ayni gazete şunları ilâve eylemektedir:

Denizlerde asayişi yeniden tesis menfaatimiz iktizasıdır. Bunu temin etmek hususundaki kararımızla bu asayişi ihlâl etmek istiyen korsanları imha hususundaki azmimizi açıkça bildirmeliyiz.

Japon gemilerinin manevrası

Şanghay, 16 (A.A.) — Cenup istikametinde Japon harp gemilerinin tahaşşüdü hakkındaki haberlere dair öğrenildiğine göre, birkaç Japon harp gemisi Şekiang açıklarında mahdut nisbette manevralar yapmaktadır. Manevralara pek çok Japon tayyareleri iştirak eylemektedir.

Paveliç italydan döndü

Zağrep, 16 (A.A.) — Hırvat hükûmet reisi Ante Paveliç yanında Mareşal Kvaternik, hariciye nazırı Loroviç ve maiyeti olduğu halde bu sabah Venedikten Zağrebe dönmüşlerdir.

Hükûmet erkânı ve elçilerle Alman ve İtalyan orduları mümessilleri kendisini istasyonda karşılamışlardır.

Alman tayyareleri *Kıbrısta* Tayyare meydanlarını bombaladılar

Lefkoşe, 16 (A.A.) — Resmen bildirildiğine göre, düşman tayyareleri pazar günü Lefkoşe üzerine bir bomba salvosu atmışlardır. Askerler arasında bazı zayiat vardır. Fakat mühim hiçbir hasar olmamıştır.

Pafos üzerine de düşman tayyareleri bombalar atmışlardır.

* * *

Berlin, 16 (A. A.) — Alman tebliğinden: Alman bombardıman tayyareleri Kıbrıs adasında müteaddit tayyare meydanlarını muvaffakıyetle bombalamışlar ve mitralyöz ateişne tutmuşlardır.

uçan kaleler

(Baş tarafı 1 ncide)

ki bombardıman tayyaresi kaybettik. Fakat düşürülen 3 İngiliz a tayyaresine mukabil Almanlar yedi avcı tayyaresi kaybetmişlerdir.

Atlantikte devriye gezen bir uçan kale, dört düşman tayyaresine tesadüf etmiş ve sırayla hepsini hasara uğratmıştır. Uçan kalede sathî hasar vardır. Portekiz üzerinde dört tayyarenin düştüğü bildirilmektedir. Bunların yaralanan 4 Alman tayyaresi olması muhtemeldir.

Manş denizi üzerinde 3 Alman avcı, bir deniz tayyaresi düşürülmüştür. Dünkü muharebelerde Almanlar 10 avcı, 1 deniz tayyaresi kaybetmişlerdir. Buna mukabil İngilizler 2 bombardıman, 4 avcı tayyaresi kaybetmişlerdir. Fakat iki pilot kurtulmuştur.

İtalyan mütareke komisyonu reisi öldü

Roma, 17 (A. A.) — D. N. B: İtalyan mütareke komisyonu reisi general Camillo Grossi bu sabah Turinde kalp sektesinden ölmüştür. Fransa muharebesinde 4 üncü orduya kumanda eden general bilâhare âyan azalığına tayin edilmişti.

ingilterede Hava kuvvetleri kadın yardımcıları 48 nevi iş yapıyor

Şimdi bir kadın bir erkeğin yerini tutmağa başladı

Londra, 17 (A. A.) — Hava nazırının zevcesi bayan Sinclair bugün söylediği bir nutukta, İngiliz hava kuvvetleri kadın yardımcılarının yerdeki hizmetlerde günden güne daha çok ve mütenevvi işler görmekte olduklarını beyan etmiştir. Bu teşkilâta mensup kadınların harbin başlangıcında gördükleri işler beş nevi iken şimdi 48 nev'e baliğ olmuştur. Başlangıçta bir erkeğin işini görmek için iki ve hattâ üç kadın çalıştırmak lâzımgelirken şimdi yalnız bir kadın çalıştırmakla ayni iş görülmektedir.

Robin Mur vapurundan kurtulanlar Kapa çıktılar

Kap, 17 (A. A.) — Bir İngiliz vapuru, birkaç gün evvel Almanlar tarafından torpillenen Robin Moor ismindeki Amerikan vapurundan kurtulanlardan bazılarını hâmilen Kap'a gelmiştir.

POLİSTE:

Bir çocuk dut ağacından düştü

Fatihte Sofular mahallesinde simitçi Arif sokağında 12 numaralı evde oturan Dilâverin 12 yaşındaki oğlu Sami, komşuları Necatinin bahçesinde ki dut ağacına çıkmış, fakat muvazenesini kaybederek yere düşmüştür.

Vücudunun muhtelif yerlerinden yaralanan Sami, Şişli çocuk hastanesine kaldırılmıştır.

OTOMOBİL ÇOCUĞA ÇARPTI

Kadıköyde Ulusuluk sokağında 48 numaralı evde oturan Bilâlm 2 yaşındaki oğlu Besime şoför Osmanın idaresindeki 1089 plâkalı kamyon çarpmış ve yaralamıştır.

Besim nümune hastanesine kaldırılmıştır.

Amerikadaki Alman konsoloslukları kapatıldı

Vaşington, 16 (A. A.) — Amerika Birleşik Devletleri Amerikadaki bütün Alman konsoloslukla - rının kapatılmasını emretmiş ve bu konsolosluklar mıntakaları dahilindeki Alman tebaasının seyahatini menetmiştir.

* * *

Vaşington, 17 (A. A.) — Amerika hariciye müsteşarı Sumner Vels dün şu beyanatta bulunmuştur:

— Amerikadaki konsolosluklarla bunlara ait müesseselerin kanunî vazifelerinin çerçevelerinin haricine çıktıkları görülmüştür. Bu faaliyet tamamiyle yolsuz ve yakışık almıyacak bir mahiyet arzediyor. Memleketin saadetine düşmanca vaziyet ihdas eden bu müesseseler hakkında karar alınmıştır.

Ingilterede Elbise tahdidatı

Tahdidatın mahzurlarına çare buldular

Londra, 16 (A.A.) — 12 günden beri meriyete girmiş olan elbise tahdidatı şimdi İngilizlerin normal hayatına girmiş bulunmaktadır. İngilizler buna süratle alışıyorlar. Satılık eşya üzerine iki etiket konulmaktadır. Biri fiyatları, diğeri de icap eden kupon miktarını göstermektedir.

Satın alıcılar kuponların tevdii olan nihaî harekette bulunmadan evvel mevcutlu eşya arasında itinalı bir seçim yapıyorlar. Bundan başka satın alışlar daha dayanıklı olması için evvelce olduğundan daha iyi kalitede mal alıyorlar. Her büyük mağazada mallar hakkında izahat almak istiyenler için bir istihbarat bürosu vardır.

Kadınlar tahdidatın mahzurlarına çare bulmuşlardır. Modası geçtiğinden dolayı bir tarafa bırakılmış olan elbiseler dolaplardan çıkarılmış ve yeni modaya uydurulmuştur. Şapkalar da tahdidat olmadığı için elbiselerdeki tahdidata rağmen çeşitler uydurulmaktadır.

Kadınları en ziyade meşgul eden mesele çoraptır. İnce çoraplar artık gündüzleri giyilmiyor. Ve ancak fevkalâde ahval için saklanıyor. Yaz münasebetile kadınların ekserisi çorap giymez olmuşlardır. Kışın da dayanıklı kalın çoraplar giyeceklerdir. Çocukluğunu köylerde geçirmiş yalınayak yürümek zevkini tatmış olan genç bir İngiliz kadını Londra sokaklarında yalınayak gözükmüş ve çoktanberi böyle serbestçe gezmek istediğini ve buna şimdiye kadar cesaret edememiş olduğunu söylemiştir. Bugün tahdidat ona güzel bir fırsat vermiş ve bunu kaçırmamıştır. Fakat Londra içinde böyle vahşi bir insan gibi gezmek istemeyen diğer kadınlar için tahdidat bir tasarruf vesilesi olmuştur. Artık çoraplar yırtılınca atılmıyacak, dikilecek ve yamanacaktır.

Sollumda

(Baş tarafı 1 ncide)

çekildikleri zamandanberi devam eden sahra hareketleri ehemmiyetli değildir, fakat metin bir mahiyet arzetmektedir. Muharebe Capuzza kalesi, Halfaya geçidi ve Sollum müsellesinde devam etmektedir.

İki taraf da mühim miktarda muharebe arabası kullanıyor. Vaziyetin nasıl inkişaf ettiği belli değilse de evvelce Halfaya geçidinin şarkında bulunan Britanya kuvvetleri şimdi geçidin garbinde bulunuyorlar. Düşman geçidin tepesindedir. Harp hâlâ devam ediyor.

* * *

Roma, 16 (A.A.) — İtalyan orduları umumî karargâhının 376 numaralı tebliği:

Şimalî Afrikada bir kaç günden beri bir taarruz hareketi hazırlayan düşman dün Sollum cephesinde şiddetli bir hücuma geçmiştir. Düşman her tarafta ağır zayiatla geri püskürtülmüştür. Muharebe devam etmektedir. İtalyan ve Alman tayyareleri Tobrukun tesisatına ve müstahkem mevkiin istihkâmlarına ve kamplarına mükerreren isabetler kaydetmişlerdir.

Çörçil

Amerikalılara hitap etti:

Birlik olarak hareket edersek

Dünyayı kurtaracağız

Parçalanırsak yenileceğiz!

Londra, 16 (A.A.) — Çörçil Amerikadaki Rochester üniversitesi tarafından kendisine fahrî hukuk doktoru payesinin tevcihi münasebetiyle ve mezkûr üniversiteye teşekkür etmek maksadiyle bugün Amerikalılara hitaben radyoda irat ettiği bir nutukta Amerikanın kendi şahsına gösterdiği itimattan bahsederek ezcümle şöyle demiştir:

Bu itimada lâyık olmak için galiba çalışacağım. Fakat beni en ziyade mütehassıs eden şey, aramızda mevcudiyetini hissettiğim kardeşlim ve birlik duygusudur. Bana öyle geliyor ki, şu anda, Atlas denizinin her iki sahilinde birden bulunuyorum. Dünyanın bu buhranlı devresinde tayfalarımızın Atlantiği aşarak biribirleriyle buluşmalar ve kalblerimizin hep birlikte çarpması benim için bir cesaret ve ilham kaynağı olmaktadır. Dünya ulvî bir kararın doğumuna şahit oluyor. Bu kararın ne olacağı hususunda hiç şüphem yoktur. Beşeriyetin mukadderatı maddî bir takım hesaplarla tayin edilemez.

Dünyada büyük davalar harekete geçtiği zaman insanların ruhunu heyecanlandırarak onları yuvalarından uzaklaştırır. O zaman insanlar rahatı, serveti ve saadet peşinde koşmayı bir tarafa bırakarak cazibesine dayanılmaz bir takım tasavvurlarla canlandırmıya koşarlar. Birdenbire hayvan olmadığımızı, ruh ve şuur sahibi üstün mahlûklar olduğumuzu idrâk ederiz ve zamanla mekândan ve hattâ bunların maverasında bir şeyler olur ve biz sevsek de sevmesek de vazifemizi yapmıya mecbur oluruz.

Gözlerimizin önünde efsanevî bir tarih tekevvün ediyor. Bunun nasıl biteceğini bilemeyiz. Fakat Atlas denizinin her iki kıyısında hepimiz, tekrar ediyorum, hepimiz hissediyoruz ki bugün bizim istikbalimizle daha birçok nesillerin istikbali mücadele mevzuudur. Beşer camiasının müstakbel karakterinin alacağımız kararlar ve yaratacağımız menkibelerle taayyün edeceğine eminim.

Böyle ulvî mesuliyetlerle karşılaşmıya davet edildiğimiz için müteessir olmamalıyız. Bilâkis, geçireceğimiz imtihanlardan gurur duyarak bu ulvî saatte doğmuş bulunduğumuz için sevinmeliyiz.

Henüz muzaffer gibi görünen müthiş bir hastalık Avrupa ve Asya üzerine gölgesini salmış bulunuyor. Kanunlar ve adetler kırılmış adalet yuvasından kovulmuş, zayıfların hakları çiğnenmiş ve Ruzveltin o kadar müteheyyiç bir lisanla bahsettiği aziz hürriyet istihfafla zincire vurulmuş, insanlığın bütün azameti, dehası, başarıcılığı, bir program tahtında makineleştirilmiş, barbarlıkla teşkilâtlandırılmış bir tethiş sistemi tarafından hurdahaş edilmiş bulunmaktadır.

Bir seneden fazla oluyor ki biz İngilizler, sizin muhabbet ve hürmetinizle şahlanmış olarak ve yenilmez irademizle daima artan kitle halindeki yardımınızın verdiği ümitten kuvvet alarak mukavemet ediyoruz.

Bu İngiliz adalarında biz, bayağı ve zalimane bir esarete mahkûm edilen bir düzüne kadar devlet ve milletin en aziz hak ve ümitlerinin sdaık bekçileri olarak duruyoruz. Ne olursa olsun sonuna kadar mukavemet edeceğiz. Daha birkaç sene evvel, bugün ortadan kaldırılmış bulunan büyük, küçük birçok milletlerin müttehit bir hareketi beşeriyeti katlanmıya mecbur kaldığı bu müthiş imtihandan kurtarabilirdi. Fakat o devirde ne doğru görüş, ne de birlik vardı. Milletler birer birer zorba kuvvetin kendilerini yakalayıp yere sermesine veyahut dahilde yapılan mahirane entrikalarla zehirlemesine tevekkül gösterdiler.

Çörçil nutkunu şu sözlerle bitirmiştir:

Şimdi ihtiyar aslan, yavruları ile beraber öldürücü silâhlar taşıyan ve nevmidî ile kudurmuşcasına saldıran avcılara tek başına mukavemet etmektedir.

Düşman facianın bir kere daha tekerrür edeceğini ümit ediyor. Fakat hayır bu, tarihin sonu değildir.

Yıldızlar bile mahreklerinde beşeriyetin hâlâsını istiyorlar. Milletlerin ileri yürüyüşü o kadar kolayca durdurulamaz. Nuru hürriyet o kadar kolay sönemez. Fakat vakit azdır. Geçen her ay, katetmek mecburiyetinde olduğumuz yolu uzatmakta ve tehlikelerini arttırmaktadır. Müttehit olursak dayanacak, parçalanırsak yenileceğiz. Birlik olmazsak dünyayı yeniden zulmet kaplıyacaktır. Birleşmiş olarak hareket edersek dünyayı kurtarmıya ve ona yol göstermiye muvaffak olacağız."

Horya Sima

25 sene küreğe mahkûm edildi

Bükrek, 16 (A.A.) — Bükreş askerî mahkemesi, âsî lejyoncuların şefi Horia Sima'yı 25 sene küreğe, sabık hariciye nazırı Mihai Sturdza'yı beş sene hapse, sabık dahiliye nazırı general Petrovineskoyu 7 sene hapse gıyaben mahkûm etmiştir.

Maznunlardan yedisi beraet etmiştir. Bunlar arasında Romanyanîn eski Berlin büyük elçisi Cretzianu bulunmaktadır. Diğer bir çok kimseler daha mahkûm edilmiştir. Mahkeme hafiyen cereyan etmiştir.

o

Meksikada

Berlinle muhabere eden bir radyo merkezi basıldı

Meksiko, 16 (A.A.) — Müstakil Fransız ajansının bildirdiğine göre, Meksiko polisi paza akşamı şehrin merkezinde doğrudan doğruya Berlinle muhabere eden kuvvetli verici telsiz âleti yakalamıştır. Telsizi kullananlar tevkif edilmiştir.

Söylendiğine göre, Amerika hükûmeti, Amerika hududu civarında bulunan Acuna şehrindeki radyo istasyonunun Almanlar lehinde faaliyette bulunduğunu ihbar etmesi üzerine Meksika Reisicumhuru Camacho bu istasyona vaziyet ettirmiştir.

Devlet Demiryolları ve Limanları işletme Umum idaresi ilânları

Ankara hastane ihtiyacı için yaptırılacak poliklinik binası ile fişekhane istasyon binası inşaatı kapalı zarf usulile ve vahidi fiyat üzerinden eksiltmeye konmuştur. İnşaatta döşeme ve lentolar için muktazi raylar idare tarafından verilecektir.

1 — Bu işin muhammen bedeli 70.000 liradır.

2 — İstekliler bu işe ait şartname vesair evrakı Devlet Demiryolları Ankara ve Sirkeci veznelerinden 350 kuruş mukabilinde alabilirler.

3 — Eksiltme 4.7.941 tarihinde cuma günü saat 16 da Ankarada Devlet Demiryolları yol dairesinde merkez birinci komisyonunda yapılacaktır.

4 — Eksiltmeye girebilmek için isteklilerin teklif mektupları ile birlikte aşağıda yazılı teminat ve vesaiki aynı gün saat 15 e kadar komisyon reisliğine vermeleri lâzımdır.

A — 2490 sayılı kanun ahkâmına uygun 4750 liralık muvakkat teminat.

B — Bu kanunun tayin ettiği vesikalar.

C — Bu işe mahsus olmak üzere münakalât vekâletinden alınmış ehliyet vesikası

Ehliyet vesikası için ihale tarihinden en az sekiz gün evvel bir istida ile münakalât vekâletine müracaat olunması. (3283 - 4682)

Hür Fransızların şefi

Dö Gol

Nasıl yetişti, Fransanın mağlûbiyatini evvelden nasıl gördü. Harpte ne vazifeler başerdı

Hür Fransız kuvvetleri, İngiliz kuvvetlerinin de yardımile Fransız imparatorluğunun bir parçası olan Suriyeye girdi. Bu münasebetle bir çok Fransız, hür Fransa kuvvetlerine, general dö Gol'e iltihak ettiler. .

General dö Gol kimdir; Fransa harbi ve mağlûbiyeti sırasında ne vaziyet almıştır ve bugünkü faaliyeti neden ibarettir?.. Bugünkü yazımızda bunları göreceğiz.

General Şarl Jozef Mari dö Gol, teşrinisani 1890 tarihinde Fransanın Lil şehrinde dünyaya gelmiştir. 21 yaşında iken Sensir harbiye mektebini ikmal etmiştir. Mülâzım rütbesile orduya iltihak eden genç Şarl dö Gol, mahcup tabiatlı, kendisini olduğundan fazla göstermekten hiç hoşlanmıyan, mütevazı bir gençti. Bugün de büyük kumandan bu mütevazı tabiatlara maliktir ve bu sebeple Fransa harbi sırasında lâyık olduğu kumanda mevkiinde bulunamamıştır. .

1914 harbi patladığı zaman dö Gol, miralay Filip Petenin kumanda etmekte olduğu 33 üncü piyade alayına tayin olundu. Verdunda dövüştü. İki yara alarak geriye çekildi. Fakat yaralarının tehlikesi henüz geçmeden tekrar cepheye gitmek için ısrar etti.. Nihayet yeniden harbe iştirak etti, üçüncü ve ağır bir yara aldı. Üstelik Almanlar tarafından da esir edildi.

lardu21tBFçekildi. omah oh oh o

O arada miralaylıktan generalliğe yükselen Peten bir yemvî emirde dö Gol'ün vatan için feda kârane hareketinden bahsetmiştir. .

Mütareke yapıldığı zaman dö Gol, Fransaya döndü. Fakat Fransada uzun müddet kalamadı. Bu kere Polonyaya gönderildi. Veygand Polonyada Bolşeviklerle mücadele ediyordu. Dö Gol, Veygand ile teşriki mesaide de temayüz etti ve Fransaya avdetinde Sen Sir harp akademisine askerî tarih profesörü olarak tayin edildi. bu sıralarda dö Gol bilhassa motörlü vasıtalarla harp mevzuu üzerindeki şayanı dikkat mütaleaları ile nazarı dikkati celbediyordu.

Dö Gol, ordunun makineleştirilmesi hakkındaki bütün şartlarını topladı, bir takım makaleler neşretti. Nihayet üstüste üç kitap neşrederek ordunun makineleştirilmesi lüzumunu kuvvetle müdafaa etti. Ne yazık ki Fransız harbiye nezareti idarecileri bu bilgili zabitin fikirlerini büyük br kuvvetle müdafaa etmesini hoş görmediler. Fakat buna rağmen kendisini millî müdafaa komitesi umumî kâtipliğine getirdiler.

Şarl dö Gol fikirlerini kendine saklıyacak kimselerden değildi. Ordunun muhakkak makineleştirilmesi lüzumunu erkânıharbiyeye kabul ettirmek için âdeta propaganda yapıyordu. Fakat O zamanki Fransız ordusunun başında bulunan muhafazakâr kumandanlar pek tabii ki bu halį hoş görmediler Esasen Fransız erkânıharbiyesi bu genç generalin fikirleri ile âdeta eğleniyordu. Dö Gole gelince o harbin, hem makine harbinin yakın olduğunu hissettiğinden ordunun biran evvel lüzumu veçhile teçhizi icap ettiği fikrinį müdafaa ediyordu.

Nihayet bu anlaşamamazlık dö Golün 57 nci tank alayı kumandanlığına tayini ile nihayet buldu. Fransız ordusunun başında bulunanlar, kendilerine muhalif düşünüşte bulunan bu ateşli kumandandan kurtulmak istemişlerdi.

Dö Gol tank alayının başına gönderildikten sonra erkânıharbiyede: "Eh, dö Gol artık en rahat yatağı olan model tankların yanına gittiğine göre gece yarısı tecrübeleri de yapabilir.,, diye dö Golün fikirlerile eğleniyorlardı. Fakat dö Gol ile bu şekilde eğlenenler geçirmiş oldukları acı tecrübe karşısında hakikati anlamış ve ilerisini görememiş olduklarından utanmış olmalıdırlar.

1939 eylûlünde harp Avrupada tekrar patladığı zaman dö Gol beşinci ordu tank livası kumandanlığına tayin olundu. Bir gün şeflerine şöyle bir not göndermişti:

"Eğer bana yüz tonluk tankları verirseniz Zigfrid hattında veya ayni neticeyi almak için lüzumlu görülecek herhangi bir yerde büyük bir gedik husule getirebilirim.,,

Bu talebi de dö Gol bir kere daha boşluklara hitap etmiş oluyordu.

13 mayıs 940 da general dö Gole dördüncü fırkanın kumandası verilmişti. General taarruz plânlarını derhal hazırladı.. 16, 17, 18 ve 19 mayıs günleri ileri emrini verdi... Büyük bir cesaretle iyi vaziyette bulunan Alman kuvvetleri üzerine saldırdı. Müthiş bir harp verdi ve zafer üzerine zafer kazanarak düşmanın büyük kuvvetlerle tuttuğu Som üzerindeki köprü başlarını istirdat etti. Bunlar Fransız - Alman harbinde kazanılan yegâne zaferlerdir. Bu muvaffakiyetler erkânıharbiyenin de gözünden kaçmadı. General Veygand, bu muzafferiyetlerin takdir olunması lüzumunu gördü ve bizzat kendi kalemile dö Gol hakkında şu cümleleri yazdı:

"Gösterdiğiniz zekâ ve enerji şayanı takdir bir şe folduğunuzu meydana koymuştur. Fırkasile birlikte düşman tarafından kuvvetle tutulan Abeirl köprüsü başına taarruz etmiş, Almanların şiddetli mukavemetlerini kırmış ve yüzlerce esir alarak birçok kıymetli harp malzemesi iğtinam ederek düşman hatları içerisine on dört kilometre ilerlemiştir.,,

Bundan sonra hâdiseler bir şimşek süratile cereyan etmiştir. 6 haziranda kabinesini yeniden kuran Pol Reyno, millî müdafaa müsteşarlığını dö Gole vermişti. Fakat ne yazık ki bu çok geç kalmış bir hareketti. Artık düşman yıldırım süratile ilerliyor, Fransa her gün biraz daha yıkılıyordu. Fakat bütün bunlara rağmen dö Gol şayanı hayret bir faaliyet gösteriyordu.

Dö Gol harbiye nazaretindeki vazifesinde tam dört gün kaldı ve bu dört gün zarfında Çörçil ile görüşmek üzere iki kere Londraya gitti. Londradan ikinci dönüşünde ebedî İngiliz - Fransız işbirliği plânile dönüyordu.

Bu sıralarda Pol Reyno da Bordoda bulunuyor, şimalî Afrikaya geçmeği, yeni bir kabine teşkil etmeği ve harbe devamı düşünüyordu. Yeni kabinenin üç azası olacaktı. Dö Gol harbiye nazaretini deruhte edecek, Mandel dahiliye nazırı olacak, Reyno da başvekâlette kalacaktı. Bu karar verilmiş olduğu halde ne olmuştur, nasıl bir hâdise cereyan etmiştir de Pol Reyno iktidar mevkiinį Mareşal Petene bırakmıştır? Bunlar hakkında şimdiden kat'î bir söz söylemiye kalkmak pek acele bir hareket olur.

Peten mevkii iktidara gelince, en sevdiği talebesi dö Golün de mütareke hazırlığını yapmak için kendisile teşriki mesai edeceğine inananlar pek çoktu. Fakat vaziyet hiç de böyle olmadı. Fransa teslime karar verirken dö Gol de Londraya geçti ve orada Almanlara karşı hür Fransızların mukavemet merkezinį kurdu. Bundan sonra geçen hâdiseler az çok malûmdur.

General dö Gol hür Fransızların bayrağını açtıktan sonra kılıçlık

büyük birçok zabitan, askerler, bir çok teknisyenler, muharrirler, gazeteciler derhal etrafına toplandılar. (London Synur Palas)ın üst katı hür Fransız kuvvetleri iskânı harbiyesine tahsis olundu. Burası umumi karargâhtı. Hür Fransız hareketi böyle doğmuştu.. Az zamanda tahmin olunamıyacak bir şekilde büyüdü. Müstemlekelerde de hürriyet bayrağı dalgalandı ve bu şekilde Fransız mukavemeti sönmedi...

DÖ GOLÜN ZEKÂSI

General dö Gol yalnızca kılıcını kuşanmasını bilen muktedir bir kumandan değil, aynı zamanda fevkalâde zekâya sahip bir askerdir.

Birçok kimseler general dö Golün bir kâhin olduğunu söylemişlerdir. Buna sebep generalin olan hâdiseleri hep evvelden görmüş ve söylemiş olmasıdır.

General dö Golün, kehanet denecek derecede ileriyi görüşünün kuvvetli olduğunu isbat edecek deliller mevcuttur. Dö Golün müstakbel harekâtı evvelden haber veren yazıları bugün de elimizde mevcuttur. Bunlardan birkaç küçük misal verirsek siz de generalin müstakbel hâdisatı ne güzel görmüş olduğunu takdir edersiniz. Meselâ Polonya harbinden sonra general dö Gol başkumandan Gamlene uzun bir rapor vermişti. Bu raporda şu cümleler vardı:

"Almanlar yeni modellerini Polonyada tecrübe ettiler ve bu tecrübenin neticesį Polonyalılar için çok müthiş oldu. Almanlar dün Silezyada, Pomeronide, Varşova yolunda yaptıklarını yarın da Fransada yapacaklardır. Muzafferiyetle dolu muvaffakiyetleri onlara bir misal teşkil edecek ve aynı zafer sarhoşluğu içinde fasıla vermeden ilk misallerini takip edeceklerdir. Bize karşı harbe başladıkları zaman muhakkak ki Polonyaya karşı kullandıkları tankların iki misli, üç misli, dört misli, belki de on misinį kullanacaklar, insan ve malzeme sarfına asla ehemmiyet vermiyeceklerdir.,,

Bu ikaz üzerine Gamlen ne yapmıştı?.. Hiç. Raporu derhal bükerek kâğıt sepetine atmış ve dö Golü siyaset entrikaları sarhoşu kabul ederek mazur görmüştür.

Gamlen general dö Golü siyaset entrikalarına âlet olarak kabul ediyordu, çünkü dö Gol askerlerinin Majino istihkâmlarında ve kışlalarında kapalı kalmalarının maneviyatları üzerinde felâketli neticeler doğuracağını iddia edenlerdendi.

Bakınız aşağıda vereceğimiz yazıda da general dö Golün harbi nasıl tasvir ettiğini bulacaksınız:

"Zırhlı motör üzerine bindirildiği için yeni bir sürpriz vasıtası husule gelmiş demektir. Bu silâh ile keşif, tehdit ve taarruz etmek mümkündür. Çünkü bu silâh ateş altında olduğu zaman bile ileriye odğru hareket edebilir. Cephesini veya cenahını vererek dövüşebilir., ateş ederek ilerliyebilir, cephesinį değiştirir. İyi teçhiz edilmiş tank kıtaları herşeyi yıkarak önüne çıkan düşmanı ezerek, barbede rek ilerliyebilir ve seri hareketile büyük kuvvetlerin hem piyadelerini, hem de o kuvvetlerin müdafaasını deruhte etmiş olur. Piyadelerde, avcı ve bombardıman tayyarelerinin himayesile ateş içinde ilerliyebilirler. Evvelce büyük süvari kuvvetlerile yapılan işlerin yerini şimdi makine harp silâhları ve bilhassa makine ile zırhın birleştiği kuvvetler yapacaktır. Ateş, harbe, sürat ve maskelenme imkânlarına malik olan bu tank kuvvetleri bir gün harp olur da meydana çıkarsa netice alabilmek için bunlardan iki bin tane birden kullanmak lâzım gelecektir.

Almanların Aisne ve Som'a girişlerini teşvik edermiş gibi harpten çok seneler evvel yazılmış olan bu satırlar general dö Golün hakikaten fevkalâde ileri görüşlü bir kumandan olduğunu isbat etmiyor mu?

Fransız erkânıharbiyesi Korap ordusunun Sedan istikametinde gafil avlanarak mahvedildiğini öğrendiği zaman hayrete düşmüştü. Bütün dünya bunun esrarengiz bir mağlûbiyet olduğunu iddia etti. Halbuki ortada esrarengiz hiç bir hal yoktu. Filhakika bütün dünya bu mağlûbiyette bir sır aramıştı ama dö Gol hiç de işde bir esrar olduğu zannına kapılmadı, çünkü bu mağlûbiyeti çok evvelden görmüştü.

İşte daha harpten bile bahsolunmıyan senelerde general dö Golün yazmış olduğu şu satırları okuyun:

"Bir yandan Loren yaylasma diğer taraftan da Ardenlere dayanan Morel ve Möz sahilleri şayanı dikkat, fakat pek az derin birer maniadırlar. Bu mühim mevkii kaybetmek için bir küçük ihmal hatası veya bir sürprize kurban gitmek gafleti kâfidir. Bir kere de bu mevki elden gittikten sonra artık Hayno veya Flandre yapılacak vaziyet hareketį de tehlike altına girmiş demektir. Çünkü bu alçak ovalarda ne bir duvar, ne de dayanıp mukavemet olunacak bir derinlik, cepheye müvazi bir nehir yoktur. Coğrafî vaziyet bu kısmı sanki işgal yolu olarak hazırlamıştır. Möz vadisi, Sambre vadisi, Esko vadisi, Skorp vadisi, Lis vadisi hep buradadır ve ırmaklar, şoseler demiryolları hep birleşmiş ve düşmana dümdarlık eder vaziyette bulunmaktadırlar.

Dö Golün ileri görüşünden, kehanetinden daha uzun uzun bahsedebilirdik. Fakat bunlar bugün neye yarar? Mazį düne aittir. Bugün bunları tekrarlamakla maziye hayat veremeyiz. General dö Golün fikirleri, hâdiseler hakkında verdiği hükümler, kehanetleri artık tarihe mal olmuştur.

Bugün için muhakkak olan birşey varsa o da general dö Golün hür Fransayı yaratmak azminde bulunan kimselerį etrafına topladığı ve ilk muvaffakiyetlerini de müstemlekeler üzerinde temine başladığıdır.

Hür Fransız kuvvetlerine kumanda eden

General Legentilom nasıl yaralandı?

Londra, 16 (A.A.) — Hür Fransız kuvvetleri umumî karargâhından bildirildiğine göre, General Legentilome Suriye cephesinde yaralanmıştır. Fransız renklerini taşıyan tayyarelerin bir yolu bombardımanı esnasında bir bomba parçasile generalin kolu kırılmıştır. Koluna ameliyat yapılmış olan general yalnız bir gün istirahatten sonra umumî karargâhına dönmüştür.

General Legentilome, Suriyede harekâtta bulunan Hür Fransız kuvvetlerine kumanda etmektedir. General vaktile Cibuti umumî valisi idi. Kendisi, Almanya ile mütarekeyi tanımaktan imtina eden ilk ordu şeflerinden biri si olmuştur. Fransanın en genç generallerinden olan Legentilome, şarkî Afrikada çok sevilen bir zattır. Fransız inhizamı esnasında, general Vavelin başkumandanlığına merbut olarak Somalideki Fransız ve İngiliz kuvvetlerine kumanda etmekteydi. Empress of Britain Irlanda açıklarında Alman tayyareleri tarafından bombalanıp batırıldığı zaman, general de bu vapurda bulunuyordu.

Saray hayatı

Enderonu Hümayunun en büyük zabiti silâhtar ağa - Hazreti Muhammedle Hulefayi Raşidin ve Eshabı Resulün kılıçları - Padişahın sofrasında kasık değiştirme - Padişahın cep harçlığı kimde durur - Cirağ edilen silâhtarlara yapılan merasim - Futa içine atılan yadigârlar

Yazan: Tayya zade ATA EFENDİ

100 sene evvel Osmanlı sarayında yaşamış bir Zülüflü Ağa.

Yalnız has odalılarm değil, enderunu hümayunun bütün zülüflü ağalariyle beraber bütün enderun halkının en büyük zabiti ve âmiri silâhtar ağadır.

Sabah namazı vaktinde mabeyin kapısı açılıp da padişah haremden çıkarak kendisine muntazır Enderun halkıyla beraber namaz kılmak üzere camie gittiğinde, silâhtar ağa mahfili hümayunda kendisini karşılar, ve artık, gece haremi hümayuna dönünceye kadar padişahın yanından ayrılmaz.

Has odalı bir zülüflü ağanın silâhtar olmak için silâhtar olabilmek için has odalı olmak, kıdem ve silsile şart değildir. Herhangi odadan olursa olsun padişahın nazarı dikkatini celbetmiş, muhabbet ve emniyetini kazanmış bir zülüflü ağa padişahın emriyle silâhtarlık mevkiine çıkarılır. Osmanlı tarihinde baht ve talih ve hüsnüân müsaadesiyle hazine, kiler ve seferli kethüdalığından, tülbent ağalığından, anahtar ağalığından, peşkir ağalığından, berber başılıktan silâhtar olmuş birçok zat vardır. Sadrazam, padişaha olan yazılı maruzatını silâhtar ağa vasıtasile sunar, "telhis" adı verilen bu maruzatın cevapları olan "radei seniye,, leri de yine silâhtar ağanın elinden alır.

Darphane emini, mutfak emini, şehremini ve bostancı padişahın bir emrini almadan yapmaktan çekindikleri işlerde silâhtar ağaya müracaat ederler ve onun vasıtasiyle hükümdarın bu hususiaki arzu ve emrini öğrenirler.

Enderunu hümayun gılmanlarının okuyup yazmalarına, doğruluk ve iffetle vakit geçirmelerine dikkat eder, bu hususta küçücük bir ihmal ve yolsuzluk görürse, hazine, kiler ve seferli koğuşları kethüdalarını mes'ul tutar. Hazinedeki kıymetli silâhların ve sefer halinde lüzumlu her çeşit eşyanın temiz, pâk, muntazam bir halde bulundurulmasına dikkat eder.

Ramazanın on ikinci günü Hırkai Saadet sandukasının merasimle revan odasına götürüldüğünde, Hırkai Saadet dairesinde bulunan Peygamberimiz Hazreti Muhammedin üç adet kılıçlarını padişaha verir, o da, bu kılıçları omuz hizasına kadar kaldırarak öper. Ayni dairede bulunan Hazreti Ebubekire, Ömere, Osmana ve Aliye ve sair ashabı Resule ait yirmi üç adet kılıcı, padişah ve silâhtar ağadan başlıyarak bütün enderun ağaları tazimle öperler. Bu kılıçlar iki gece revan odasında kalır. Padişah sarayda yemek yerken, her yemeğe ayrı kaşık gelir. Fakat saltanatla bir yere teşrifinde, yemekte, silâhtar ağa padişahın karşısında diz çöker, her yemek değiştikte, padişahın elinden kaşığını alır, başka bir kaşık verir, aldığı kaşığı da tertemiz ıslak tülbentlerle siler, bu suretle padişah yemeğini iki kaşıkla yemiş olur.

Bayram ve cuma muayedeleri ve selâmlıkları ve sair bütün merasim ve teşrifat silâhtar ağalar tarafından tanzim ve idare olunur.

Darphane nazırı, mutfak emini, şehremini, hekimbaşı, müneccimbaşı, Pazarbaşı, özengi ağaları denilen büyük ve küçük mirahurlar bostancıbaşı, baş kapıcıbaşı, kapıcılar kethüdası, şikâr ağaları denilen çakırcıbaşı ve şahincibaşı, İstanbul ağası, anbar emini, mahraç kâtibi, vekilharç, ahçıbaşı, helvacıbaşı, kuşçubaşı, zülüflü baltacılar kethüdası, koz bekçibaşı, karakulak, iskemleci başı, telhisçi, solak başı, ipek başı ve daha bunlar gibi ağalar hep silâhtar ağanın maiyeti sayılırlar.

Padişahın, cep harçlığı silâhtar ağa ile hazine kethüdasında durursa da bu harçlığın sarfına silâhtar ağa bakar.

Vezirlerden biri sadrazam tayin olunduğunda davetine silâhtar, çuhadar, rikâptar ve baş çuhadar, birinci mirahor, kapıcılar kethüdası, baltacılar kethüdası ve bostancıbaşıdan biri memur olurdu. İkinci Mahmut bu vazifeyi yalnız silâhtarlara tahsis etti.

Silâhtar ağaların şahsi hizmetinde: has odanın müsteit ağalarından beş ağa, aşağı koğuşların okur yazarlarından seçilmiş bir kaftancı, kiler koğuşundan bir kilerci, istediği koğuştan bir tütüncü ,yedi nefer çuhadar, kilercibaşı baltacısile beraber üç nefer baltacı, sofalılardan paludeci denilen bir sofalı, ayrıca gedikli ve aylıklı beş nefer sofalı, has ahır hademesinden iki nefer yedekçi, heybeci ocağından iki nefer heybeci, sakalar ocağının itibarlılarından bir nefer saka bulunur.

Silâhtarağalar çırağ edilecekleri zaman ekserisi, vezirlik rütbesi ve Mısır valiliği, damatlık ve kubbe vezirliği yahut kaptan paşalıkla çıkarlar. Çok geçmez sadrazam olurlar.

Saraydan izaz edilerek çıkarılan silâhtarlar, çıktığının üçüncü günü saraya davet olunur. Doğruca eski dairesine gider. Orada, kendi yerine tayin edilen yeni silâhtarağa ile buluşup beraberce padişahın huzuruna çıkarlar. Ayak öperler. Her ikisine de bol yenli sırtı samur kürkler giydirilir. Huzurdan çıkınca, çırağ edilen silâhtar bütün enderun dairelerini dolaşarak herkesle helâllaşır. Has odaya geldiğinde kendisine tatlı, kahve, şerbet, gül suyu ve buhur ile riayet olunur. Sonra baş peşkir ağasıyla köşe peşkir ağaları nın en eskisi koltuklarına girerler Silâhtar kaftancısı da belindeki futasını açarak arkasından yürür; bu suretle Babıssaade, hazine, kiler, seferli ve zülüflü baltacılar koğuşları gezilir; her bir koğuştaki ağalara iltifat eder. Herkes, kudretine göre birer çevre, birer kalemkâr yemeni gibi yadigârları, silâhtar kaftancısının futası içine atarlar. Bu futada biriken hediyeler silâhtar kaftancısınındır. Eğer silâhtar ağa sadrazamlık, kaptanpaşalık yahut kubbe vezirliği veya nişancılıkla çırağ edilmişse, mevkii icabı bu veda merasiminde bizzat bulunamaz, bir vekil göndederir.

Filipin adalarındaki Japonlar tahliye ediliyor

Tokyo, 16 (A. A.) — Filipin adalarından tahliye edilen 683 Japon Ganges Maru vapuru ile Koleye muvasalat etmişlerdir.

ZAYİ — İstanbul Bahriye sevkiyat müdürlüğünden alarak Rize askerlik şubesine kaydettirdiğim terhis tezkeremi zayi ettim. Yenisini alacağımdan hükmü yoktur.

Rizenin Mapavri nahiyesi Caferpaşa köyünden Feyzi oğullarından 321 doğumlu Halil oğlu Hasan

Eminönü Halkevi sahnesinde:

Eski Yunan trajedisinin en heyecanlı piyesi

Kral ödip nasıl oynandı

Yazan:
İskender F. Sertelli

Geçen akşam Eminönü halkevi sahnesinde Sofoklisin meşhur eserlerinden (Kral Ödip) oynandı. Halkevi amatörleri, beş perdelik bu piyesi memleketimizde ilk defa temsil etmek cür'etini gösterdiler. Çoktanberi Şehir Tiyatrosunun oynamak isteyip de bir türlü sahneye koyamadığı Kral Ödip piyesinin Türk sahnelerinde de oynanabileceğini, halkevinin kıymetli rejisörü doktor Celâl Tahsin bize gösterdi.

Piyes, eski ve değerli edebiyatçılarımızdan Kemal Emin tarafından manzum olarak türkçeye çevrilmiştir.

Doktor Celâl Tahsinin, temsilden evvel seyircilere kısaca anlattığı gibi, Kral Ödip piyesinin beş perdesinin de aynı sahnede geçmesinin sebepleri vardır: Yunan trajedisinde kaide "Zamanda, mekânda ve mevzuda,, birlik temin etmektir. Bu piyeste de vak'a bir zamanda, bir günde ve aynı yerde geçer. Tek dekor içinde oynamak mecburiyeti bundan mütevellittir. Bu itibarla, Fransız klâsiklerindeki kaideler Yunan trajedisine uymaz. Yunan trajedisinin kendine mahsus hususiyetleri vardır.

Sofoklisin bütün hayatında yazdığı 123 dramdan, zamanımıza yalnız yedisi intikal edebilmiştir. Kral Ödip, bu şaheserlerden biridir. Hattâ Celâl Tahsinin iddiasına göre, Kral Ödip, tiyatronun mebdeini teşkil eder.

Gerçi Sofoklisten önce Eşil de bir çok eser yazmıştır. Fakat, Eşil, ilâhlara fazla inanan mutaassıp bir adamdır. Eşile göre; insan — bilâkaydüşart — yaptığı fenalıkların cezasını görmelidir der ve bütün eserlerinde fenalık yapanlara ağır cezalar verir.

Halbuki, Sofoklis Eşilin bu iddiasını çok kuvvetli his, mantık ölçülerile çürütür ve bu eserinde insanların yaptığı fenalıkların hepsi kendi iradesile olmadığına işaret eder.

(Antigon) namındaki eseri milâttan 440 sene önce oynandığı zaman, Sofoklis büyük bir şöhret kazanmış, hattâ bu sayede kumandan bile intihap olunmuştu.

Sofoklis, Kral Ödip piyesini bundan sonra, yukarıdaki tezi müdafaa için bu piyesini yazmıştır. Eserin sonunda görüyoruz ki, Kral Ödip bu cinayetleri bilmiyerek yapmıştır. O, babasını bilmiyerek öldürmüş, anasile bilmiyerek evlenmiştir.

Eski Yunan tiyatro tarihine çok heyecanlı bir masal olarak geçen Kral Ödip'in mevzuunu kısaca anlatalım: (Tep) şehrinin halkı vebadan kırılıyor. Yerliler korku ve endişe içindedir. Bir reisleri, kralları var: Kral Ödip. Kendisini Korent hükümdarı Polipin oğlu diye biliyor. Kâhinlerden meş'um bir haber aldığı için, müebbeden gurbete çıkmış. Tep kralı Lâyüs öldürülünce yerine onu lâyık görmüşler.. Lâyüsun dul kalan zevce sile de evlenmiştir. Kahraman yapılı, vicdanı temiz, elinden bir kaza çıkmış olmasına rağmen, iyi bir adam.

Başrahiple, ahalinin ıztırapları hakkında konuşuyor. Ödip samimiyetle anlatıyor.. Milletinin acılarını, feryatlarını duymaktadır. Bu umumî felâkete karşı çare ve teselli arıyor. Son bir ümitle kaynbiraderi Kreonu (Delf) mabedine göndermiştir. (Apolon) dan ne yapılmasını soracaktır; Kreon un dönmesini bekliyor. Az sonra Kreon görünür. Apolonun yapılmasını iltizam ettiği çare şudur: Öldürülen sabık kralın katilinden intikam alınması.. Bu intikam alınmazsa, vebadan kurtulmak kabil olmıyacaktır.

Kral Ödip, selefinin intikammı almak için her şeyi yapmağa karar vermiştir. Halkı bir araya topluyor. "Katil kimse meydana çıksın. Milletin kurtulması için bundan başka çare yoktur. Mücrim, sadece vatandan sürülerek cezalandırılacaktır; ağır ceza görmiyecektir.,, diyor.

İhtiyar ve âma kâhin Treziyas, bu cinayetin meş'um sırrını biliyor. Söylemek için ortaya atıldığı halde korkunç ve tehlikeli bir tereddüt geçirmektedir.

Kral: — Tep şehri vatanım olduğunu unutuyor musun? diyor. Kâhinin tereddüdünden şüphelenerek: — Anlıyorum ki, cinayette parmağım var! Ama olmasaydım, hattâ bunu sen yaptın diyecektim! diye bağırıyor.

Kâhin iradesini kaybeder ve: "Katil sizsiniz!,, diye haykırır. Kral Ödip, samimî bir adamdır; halkın mutlaka iyiliğini istiyor.. Failini aramak için her türlü fedakârlığa katlandığı bu işte onun ne cürmü olabilirdi? Kral, kâhini huzurundan nefretle kovuyor.

Fakat, kâhin neden böyle söylemiştir? Kral Ödip bunun sebebini bulmakta gecikmiyor: — Hiç şüphe yok ki, Tep şehrinin taç ve tahtına göz diken kaynbiraderim Kreonun teşvikile..

Kral Ödip duyduğu şüpheyi ve düşündüğü bir fikri saklıyacak ve içinden tedbir alacak yaradılışta bir adam değildir. Kreon ile aralarında acı bir konuşma geçiyor. Bu münakaşa sırasında sahneye gelen Jokast ne yapsın? Biri kocası, öteki kardeşi. Jokast ihtilâfın sebebini sorup anlayınca hayret eder.. Eski zevci Lâyüsün ölümile kral Ödipin ne alâkası olabilir? Gerçi Lâyüsa, kendisini oğlunun öldüreceğini söylemişlerdi. Halbuki o, üç yol ağzında eşkiya taarruzuna uğrayarak öldürülmüştür.

Kralın karısı bunu söyleyince, Ödip titriyor ve düşünüyor: Cinayetin ne zaman ve nerede olduğu, bu tafsilâtın kimin verdiği, Lâyüsün boyu, kıyafeti ve nihayet yüzünün de kral Ödipe benzediği söyleniyor.. Kral Ödip bu cinayetin kendi elinden çıktığını hatırlıyor.

Cinayetin bu muztarip günlerin de haberin doğruluğunu gösteren bir hâdise daha oluyor: Uzaktan gelen bir çoban, Korent kralının öldüğünü, ve bu krallık tacının da kendisine intikal ettiğini müjdeliyor. Fakat, kral Ödip, Korente asla dönmek istemiyor.

Çoban, Korent kralının kral Ödiple hiç bir münasebeti olmadığını temin ediyor.

Kral Ödip — Kral bana evlâdım derdi.

Çoban — Sizi ona ben verdim.

Kral Ödip — O halde ben kimim?

Çoban — Sizi Kitron dağında bulmuştum. Topuklarınız delinmişti.

Kral topuklarını muayene eder: — Demek beni başkasının elinden aldınız?

Piyesi manzum olarak türkçeye çeviren Kemal Emin Bora

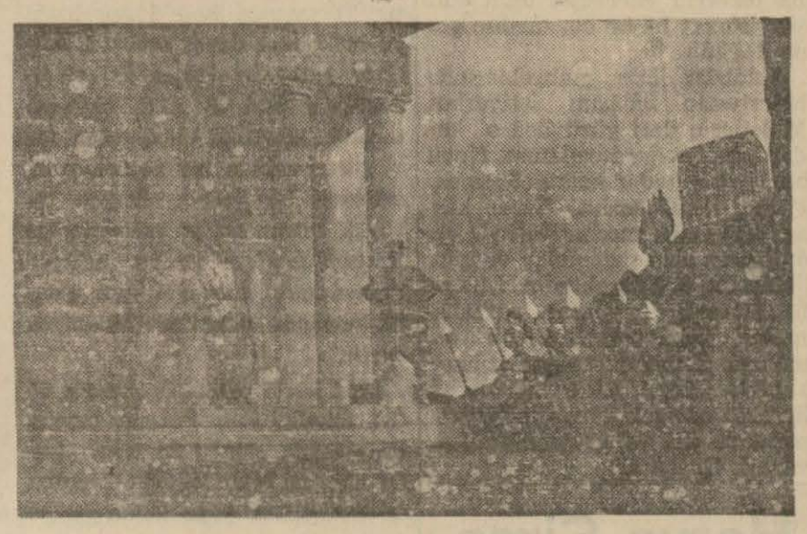

Eminönü Halkevinde temsil edilen Kral Ödip piyesinden bir sahne

— Evet.. Başka bir çobandan.. Lâyüsun çobanlarmdan..

— Acaba yaşıyor mu ?

Lâyüsun çobanı yaşıyordu. Çağırtıyorlar.. Sahneye geliyor, ve macerayı anlatıyor. Bu çocuk, babasını öldüreceği kanaatile anası tarafından dağa atılmıştır. Bu çoban, öteki çobana vermiş. Öteki çoban da, çocuğu olmıyan Korent kralına hediye etmiş. Şimdi her şey meydana çıkıyor: Kral Ödip, Lâyüsun oğlu ve katildir. Annesinin de zevci olmuş ve ondan da bir çocuğu dünyaya gelmiştir. Ödip artık güneşe ve ışığa veda edecek, kendi cezasını verecektir.

Trajedinin son perdesinde Tepli bir zabit heyecanla koşuyor: Kral hançerle kendi gözlerini oymuş.. Kraliçe Jokast sarayda kendisini öldürmüştür. Zaten göğsü kıpkızıl kan içinde, gözleri kırmızı bezle bağlı olarak sahneye çıkan dünkü âdil ve hayırhah kral, talihinin dayanılmaz, emsalsiz acı ıztırapları içinde haykırıyor. Gözlerini oyan hançer, duyduğu vicdan ve kalp acılarından çok zayıftır. Bu müthiş felâketi hayatının bütün devamınca her yere sürüleyip götürecektir. Sarayının önünden acı feryatlar ve iniltilerle, dağın tepesinde görünen mabede doğru — bir çocuğun delâletile — gidiyor ve yurdundan uzaklaşıyor.

* * *

Halkevi sanatkârları piyesi — kendi temsil ve teknik şartları içinde — muvaffakıyetle oynadılar. Mevzuun bütün teferrüatı bir mihver etrafında dönüyordu.

Piyesin asıl bel kemiği, kral Ödip'in sinirli ve teheyyüçlü bir tecessüsle anlamak istediği müthiş sırdır. Bu vahdet, eserin nihayetine kadar bozulmadan devam ediyor. Kral Ödip rolünde Niyazi Boratap, bu eserin bel kemiğiydi. Beş perdenin bütün yükü kendi omuzlarında olmasına rağmen — bu yükün altından yalnız sesini kaybederek — kalkabilmesi büyük bir muvaffakıyetti.

Kreon rolünde Renan Fosforoğlu, zabit rolünde Ziya Tanburacı, ihtiyar heyetinden Hasan Demirel, Şinasi Okur, ilk perde de sahnenin heybet ve azameti içinde bu yabancı hayata biraz yadırgamış gibi görünerek, perdeler devam ettikçe tabii hareket ve seslerini buldular ve muvaffak oldular.

Fakat, ihtiyar heyetinden, daima ön plânda konuşan beyaz sakallı ihtiyarın sesinde ve tavırlarında Manakyanı hatırlatan bir eda vardı. Korentli çobanı Şakir Arseven, çok tabii bir hava içinde yaşattı. Tepli çoban da — sakalının pek sivri bir filozof sakalı olmasına rağmen — hareketli idi.

Kraliçe rolünde Şükrüye Boratap, her piyeste olduğu gibi canlı ahenginde, bakışlarında eski Yunanlıları hatırlatan bir hareket vardı. Mamafih Şükrüyenin, kocasının yani kralın heyecanı karşısında biraz daha hareketli olmasını istemek — piyesin mevzuu bakımından — hakkımızdır.

Halk arasından birkaç kişinin daha konuşturulması, piyesi daha fazla hareketlendirebilirdi. Halbuki, bunlar arasında yalnız Zühal Noyan konuştu. Ve güzel konuştu. Kral askerlerinin ve halkı teşkil eden figüranların kıyafetleri kusursuz denecek kadar mükemmeldi.

Kemal Emin tercümede muvaffak olmuştur. Ama kâhin rolünde Saim Kerim, piyese şayanı takdir bir hareket veriyordu. Sahnenin ışık tertibatından, dekorlarda muvaffakıyetten, komtümlerin güzelliğinden, hasılı piyesin sahneye konuş tarzından takdirle bahsetmek, hakikatin ta kendisinin ifadesidir.

Eminönü halkevi temsil kolundaki muvaffakıyetini, halkevinin teessüsündenberi başında bulunan kıymetli rejisörü doktor Celâl Tahsine borçludur. Kendisini ve mesai arkadaşlarını tebrik ederim.

KÜÇÜK İLÂNLAR

(Bu sütunda okuyucularımızın gazetemiz yanındaki kuponla birlikte göndereceklerı EVLENME TEKLİFLERİ, İŞ ARAMA, İŞ VERME, ALIM, SATIM gibi ticari mahiyeti haiz olmıyan küçük ilânları parasız neşrolunur.)

Evlenme teklifleri

* Yaş 35. Orta boylu, siyah gözlü, buğday renkli balık etinde kıvırcık saçlı ev işlerini bilir, dul, musikiye âşina, sesi güzel, hassas, orta tahsilli, namuslu ve şerefli bir aile kadını 35-45 yaşları arasında, şerefine itimat edilir, yakışıklı, istikbalini temin etmiş bir bayla tanışarak evlenmek istemektedir. (M.T. 171) remzine müracaat 171.

* Yaş 28. Orta boylu, açık kumral yapılı ev işlerine tamamen vâkıf bir bayan 35 - 40 yaşları arasında orta boylu, esmer, memur veya mesiek sahibi bir bayla evlenmek istemektedir. (İnci 9) remzine müracaat - 172

* Yaş 35, boy 171, serbest meslek sahibi yüksek tahsilli, kumral, sihhatli iyi kazançlı bir bay; mütenasip vücudlü, sempatik, şirin güzel bir bayanla tanışmak istemektedir. Yaşiyle ve boyuyla mütenasip olması lâzımdır. Dul olmasında mahzur yoktur ve milliyet bahis mevzuu değildir. (Dul 5) remzine müracaat - 173.

Aldırınız:

Aşağıda rumuzları yazılı olan okuyucularımızın namlarına gelen mektupları idarehanemizden hergün sabahtan öğleye kadar veya saat 17 den sonra aldırmaları rica olunur.

(Pâk 37) (S. 3) (K.M.) (Keçe 51) (Çevik 155) (Tekyıldız 3) (Yılmaz) (İzmirli) (Fırsat 26) (Marika) (Kibar) (Bayan aşçı) (Hadiye) (2092) (M.L.) (K. 12) (Erol)

HANGİSİ KATİL

-12- Nakleden: İLHAN TANAR

Güldü. Acaba, masum bir adamın kendi yerine idam edilmesi ne dereceye kadar ihtimal dahilindeydi?

Giyindi, elleri fazla titrediğinden traş olamazdı. Bir berbere gitti. Orada okuduğu gazetede, Kardeşinin verdiği havadisi gördü. Maznunun ismi de yazılmıştı: Salih.

Berberden çıktığı zaman, mahkemede muhakkak bulunmağa karar vermişti.

Bu kararına rağmen, muayyen saatte mahkeme salonunun kapısının dışında, bir türlü karar veremeden, dolaştı, durdu. Nihayet içeri girdi ve salonu dolduran meraklıların arasında yer aldı.

Kalabalıkta kulağına çarpan seslerden, herkesin bilhassa bu cinayet meselesiyle alâkadar olarak tolandıklarını anlayordu. Daha evvel görülen davaları kimse alâkayla dinlemedi. Ve salonu birdenbire kaplayan sissizlikten, Cevat, kendi cinayetine sıra geldiğini anladı ve ayağa kalkarak maznun mevkiine baktı:

Maznun, bir gece evvel görüp konuştuğu korkuluk kılıklı fakir adamdı. Gündüz ışığında sefaleti fıkaralığı daha belliydi. Etrafını av köpekleri sarmış zararsız bir av hayvanı gibi ürkek, ürkek bakınıyordu.

Halk arasında bir fısıltı oldu. Cevat "zaten suratından belli" gibi cümleler işitti. Demek kendi işlediği cürmün suçu bu zavallı, perişan bedbahta yülentmişti. Düngece, bu adama acımış, hattâ para vermek bile istemişti.

Bir müddet bütün dikkatini kulaklarında toplayarak bu hislerden uzaklaştı. İlk şahit, maktül Nâcinin kaldığı otel sahibiydi. Akşam yemeğinde müsterisinin parmağında yılan şekilnde bir yüzük gördüğünü kat'iyetle söyleyordu. Cesedi de o teşhis etmişti. İkinci şahit, bir faizciydi ve o yılan yüzüğün sabah erkenden maznun tarafından terhin edildiğini bildirmişti.

Şahit mevkiine gelen iki polisten biri, Salihi bir gece evvel, kemeraltında birçok defalar gördüğünü hattâ bir defasında orada uyurken bulup kaldırdığını diğeri de tevkif ettikleri zaman Salihin:

"— Evet, yüzüğü ben ölünün parmağından aldım, fakat ben gördüğüm zaman çoktan ölmüştü. Yapmamalıydım bu işi, yüzüğü rehine koymağa kalkışmam ahmaklık oldu, ben tahsil görmüş bir adamım. Cepleri boşaltılmıştı ben bulduğum zaman.. Yalnız o yüzük kalmıştı.

Kendi işgal etmesi icap eden yerde bu zavallının müdafaasını yapmağa uğraşmasını dinlemenin ne garip, korkunç bir büyüsü vardı. Onun küçük, kanlı gözleriyle karşılaşırsa ne yapacağını düşünüyordu.

Zavallı adam ,ümitsiz, aynı zamanda isyankâr ve öfkeli yüzünü sık sık samiine doğru çevirerek, sanki birini arar gibi bakınıyordu. Cevat, kendisine hâkim olup soğukkanlı kalabilmek için epeyce gayret sarfetti.

Nihayet, mahkemenin başka bir güne talik edildiği ilân edildi ve bedbaht adam jandarmaların arasında salondan çıkarıldı.

Cevat, hâlâ yerinde oturuyordu. Alnını kesif bir ter tabakası kaplamıştı. Demek Salih yüzüğü almadan evvel, bir başkası da cesedin ceplerini boşaltmıştı. Naci gibi bir adam, gece sokağa parasız çıkmazdı. Hemde, Salih cesedin üzerinde para bulmuş olsaydı, yüzüğü almak gibi tehlikeli bir işe girişmezdi. Paraları çalan adam, şimdi meydana çıkıpta, cürmünü itiraf etse, Salihin cürmü âdi bir hırsızlıktan başka bir şey olamazdı. Bu düşünceyle biraz teselli buldu, Salihin mevkufiyetine ait mesuliyeti o meçhul hırsızla paylaştığından dolayı adeta ferahlık duyuyordu. Bu hırsız ele geçince, Salihin masumiyeti tahakkuk edecekti.

Mahkemeden, uykuda yürür gibi, etrafında ne insan ne eşya hiç bir şey görmeden çıktı .

İçkiye karşı şiddetli bir arzu hissediyordu. Muvakkaten olsun vaziyetini unutmazsa, yaşayamıyacakmış gibi garip bir hisse kapılmıştı. Kararını verinceye kadar sarhoş olmaktan başka çare göremiyordu. Artık, bir gece evvelki gibi kimsenin kendisinden şüphelenmesinden ürkmüyor, kendi kendinden korkuyor, gidip teslim oluvermekten, cürmünü itiraf etmek arzusuna mukavemet edememekten korkuyordu.

Şimdi gidip sevgilisini de görebilirdi. Artık ondan korku yoktu. En büyük tehlike kendi vicdaniyle başbaşa kalmaktaydı.. Halbuki ağabeyisine onu görmeyeceğine sözvermişti.

Zavallı Ferit, her zamanki hayır severliğile nasıl onu kurtarmağa uğraşıyordu. Ama ona anlatamazdı ki, artık, bu kızda hayatından uzaklaşırsa, dünya umurunda olmaz. Ondan ayrılmaktansa, hayattan, yaşamaktan ayrılmağı tercih edeceğini Ferit anlayamadı. Onu her gün biraz daha fazla seviyordu. Kız da mesuttu. Berbat, sefil bir hayatın içinden kurtulmuş, ne garip, hem de Cevadın aşkı sayesinde kurtulmuş, temiz hislere, temiz yaşayışa kavuşmuştu.

(Devamı var)

HİKAYE

Hepsi sizin olsun!

Nakleden: Muzaffer Esen

Kapıyı açmadan evvel tereddüt ettim. Vaktile gri boyası olan bu dükkân şimdi mavi boyasile gençleşmiş gibi duruyordu. Vitrinde sabunlar, koku şişeleri arasında duran güler yüzlü kadın heykeli değişmemişti, fakat saçları son modaya uydurulmuştu. Yazılar yine eskisi gibi duruyor: "Güzellik kadın berberi, ondülasyon, mani - kür, düğün tuvaletleri" saçlı kapıda güzel bir yazı ile iğri olarak yazılmış isim yine aynı, beş sene evvel yüzlerce defa tekrarladığım isim: Ferit.

Kapıyı açtım. Çıngırağın sesi sıcak saç ve kolonya koksu beni beş sene evveline götürdü. Kendimi bu dükkânda kasaya oturmuş, penbe yanaklı, parlak saçlı müşterilerden para alırken gördüm. Fakat bugün kasada hiç kimse yoktu.

— Ne istiyorsunuz bayan?

Sıçradım. Ne istediğimi söylemek mümkün değildi. Burada kalmak, burayı görmek istiyordum. Fakat artık buna hakkım yoktu, ince bıyıkların - dan başka hiç kıymeti olmıyan bir serserinin tatlı sözlerine uyarak kocasını ve çocuğunu bırakıp giden bir kadının,bu hareketine pişman bile olsa aile ocağında yeri olamazdı. Beni kandıran adam çoktan savuşup gitmişti. Sürdüğüm yalnız ve sefil hayattan iğrenmeme rağmen beş sene buraya girmeğe cesaret edememiştim. Eğer Feridin askere gitmiş olduğunu işitmemiş olsaydım yine cesaret edemiyecektim.

Bu haberi alınca da düşündüm. Şayet Ferit askere gitmiş ve bu yüzden dükkân kapanmışsa yavrum ne olmuştu?. Zavallı kızım şimdi sekiz yaşındaydı. Sekiz yaşında bir kız babasız, kimsesiz ne yapar? Bu kızın annesi büyük bir günah işlemişti, fakat bugün yaptığına pişman olmuş, ruhunda beş yıldanberi şefkat ve hasretle onu görmek istiyor. Bir taraftan endişe, bir taraftan bu biriken şefkat hissi beni bu dükkânın kapısına kadar sürüklemişti. Şimdi elime bir fırsat geçmişti. Eğer Feridi dükkânda bulacak olursam ona: "Beni affedemiyeceğini biliyorum, diyecektim. Sizden kendim için bir şey istiyecek değilim. Fakat şayet askere gidecek olursan Leylâ yapayalnız kalacak. Onu bana veriniz, bakayım, besliyeyim, ne de olsa ben annesiyim." Ferit her halde bu kadar tabiî, bu kadar haklı bir ricaya hayır diyemezdi. Şayet Ferit askere gitmişse o vakıt Leylâyı nereye bıraktığını anlamağa çalışacaktım. Bunu öğrendikten sonra gidip kızımı görecektim.

BEYAZ GÖMLEKLİ GENÇ KADIN

Mümkün olduğu kadar tabiî olmasına gayret ettiğim bir sesle sordum:

—Bay Ferit burada yok mu?

— Hayır, Bay Ferit asker oldu.

Bunu hiç beklemiyordum. Dükkânı açık görünce Feridi burada, makas elinde göreceğimi sanmıştım.

— Bay Feridi görmek istiyordum.

— Eğer saçlarınızı yaptıracaksanız ben de yapabilirim efendim. Bu sırada işim de yok zaten.

Vaziyeti şöyle bir düşündüm. Ferit gitmişti, fakat belki Leylâyı görebilir, yahut nerede olduğunu öğrenebilirdim. Kızım bu saatte her halde mektepte olacaktı. Saate şöyle bir baktım. Üçü geçiyordu. Eğer dörde kadar burada kalırsam kızımı görebilecektim.

Kararımı verdim. Eski şapkamı çıkardım ve:

— Evet, dedim, saçlarımı yapacaksınız. Evvelâ tam bir şampvan. Sonra da kıvıracaksınız.

Bu sözü söylerken bir yandan da başımır yapacak olan kadına bakıyordum.

Bu genç bir kadındı, oldukça güzel bir genç kadın, yüzünden sıhhat, genç lik ve sükûn akıyor. Beyaz gömleği zarif ve ütülü, saçları kusursuz, makyajı hafif ve zevke uygun. Bu kadını muhakkak Ferit askere gitmeden evvel dükkânını kadınlar kısmında çalıştırmak üzere tutmuştur. Kadınlar bölmesini erkeklerden ayıran cam bölmenin arasından öbür tarafta çalışan kalfaları görüyordum.

Genç kadın beni bir koltuğa oturttu. Dükkânın tesisatı değişmiş olmakla beraber vaktile birçok defalar oturduğum bu koltuğa yerleşirken bir parça heyecanlandım. O vakıtlar aynaya baktığım zaman kumral bir genç kadının hayalini görürdüm. O vakıt Ferit etrafımda döner dolaşır; bana "sevgilim hangi kokuyu istersin? Sadece her zamanki gibi sevgi ve aşk mı?"

Heyhat bu tatlı günlerin üzerinden tam beş sene geçti. Şimdi yine aynı ayna yorgun bir çehre, aralarında beyaz teller görünmeğe başlayan karmakarışık saçlar gösteriyor. Etrafımda dolaşan berber, kafamda tutuşan yangından haberi olmıyan yabancı bir kadındır. Kadın saçlarımı yumuşak ve becerikli elleriyle sabunlamağa başladı. Feritten ayrıldıktan sonra saçlarımı yaptırmamıştım. Dışarının soğuğundan sonra salonun rahlığı beni âdeta uyuşturmuştu.

— Saçlarınıza koku süreyim mi?

— Evet. Sevgi ve aşk losyonundan.

— Bu kokunun modası geçtiği için bulundurmuyoruz. Bugünün en makbul kokusu macera losyionudur. Bir defa tecrübe etmek ister misiniz?

— Hayır.

Yüzümde açılan hazin tebessümü aynada hissettim. Hayatımda macerayı bir defa tecrübe etmiştim ve bana çok pahalıya oturmuştu.

BU KADIN KİM OLUYOR?

Çın, çın!..

İçeriye başka bir müşteri girdi. Kırmızı çehreli, saçları sinema yıldızları gibi arkasında bukle bukle sallanan şişman bir kadın. Elhamdülillâh bir tanıdık değil! Bir an içersinde dükkâna beni tanıyan bir müşterinin de gelebileceğini düşünerek kızardım.

Başımı yapan kadın nazik bir tavırla yeni müşterisini karşıladı:

— Lütfen oturunuz bayan Perihan şimdi işim bitiyor.

Kadın oturdu ve konuşmaya başladı:

— Demek Bay Ferit askere gitti öyle mi?

Genç kadın dişleri arasında bir fırkete tutarak:

— Evet.

dedi.

— Onun gidişi evde büyük bir boşluk yapmıştır, her halde. Öyle değil mi?

Bu sualin mânasını iyice anlamadığım için hayretle başımı çevirdim. Bu genç kadın Feridin ev vaziyetini nereden bilecekti.

Genç kadın bana:

— Lütfen kımıldanmayınız.

Dedikten sonra yeni gelen müşteri ile konuşmakta devam etti:

— Boşluk ne demek... Her şey Feridin yokluğunu hatırlatıyor bize... Küçük de çok üzülüyor.

Sıçradım. Bir iğne başıma battı, fakat bu acıyı duymadım bile. Kalbim hızlı hızlı çarpmağa başladı. Bu kadın nelerden bahsediyordu: "Küçük Ferit." kim oluyordu bu kadın?

Perihan söze tekrar başladı:

— Bereket versin ki siz varsınız da Bay Feridin işleri bozulmadı. Kadın berberliği öğrenmekle derhal iyi bir şey yapmış olduğunuz şimdi anlaşılıyor.

Genç kadın bu sözleri gülerek karşıladı:

— İlk günlerde çok üzülmüştüm. Ferit yorulduğumu hiç istemiyordu. Fakat onun ısrarlarına rağmen öğrendim. Ne kadar isabet etmiş olduğumu da bugün anlıyorum. Dükkânı başkasına devretmeğe ihtiyaç kalmadı. Şimdi bu dükkân sayesinde Leylâcığımla gül gibi geçiniyoruz. Üstelik kocama da para gönderiyoruz.

Yanlış işitmemiştim. Kadın Leylâcığım diyordu. Fakat burada tek bir Leylâ olabilirdi. Doğurduğum, süt verdiğim, ninniler söylediğim Leylâ, kızım! Bu kadın hangi hakla yavrumu kendisine malediyordu.

Ellerimle koltuğun kenarlarına sıkı sıkıya sarıldım. Doğrulmak, bir şeyler kırmak, haykırmak istiyordum: "Yalan! Yalan söylüyorsunuz. Leylâ sizin çocuğunuz değil, o benimdir, onu bana veriniz!" ve eğer şişman kadın tekrar söze başlamamış olsaydı, oracıkta bir rezalet çıkarabilirdim.

Perihan, şefkatli bir sesle:

— Evet, dedi. Bay Feridin sizin gibi bir karısı olmasaydı, şimdi vaziyeti pek fena olacaktı.

O, YENİDEN EVLENMİŞTİ

"Karısı" kelimesi bir tokmak gibi beynime vurdu ve beni bitkin bir halde koltuğun içersine düşürdü. Karısı! Bu kadın onun karısıydı!.. Nasıl olmuştu da bunu daha evvel düşünmemiştim? Bununla beraber, bu hiç de fevkalâde bir şey değildi. Üç yaşında bir çocukla beraber vefasız bir kadın tarafından bırakılan genç bir erkek bundan başka ne yapabilirdi? Vakıa ilk ayrılık günleri seven bir erkeği çok süzer, ayrılıktan sonra Ferit, mahkemenin boşanma kararını dinlerken hâkimler huzurunda bütün kadınlara lânet etmiş ve bir daha evlenmiyeceğini söylemişti. Fakat aradan günler geçtikçe erkek evdeki ve kalbindeki boşluğun farkına varır. Bilhassa Ferit katiyen yalnız yaşamağa tahammül edecek bir adam değildir. O daima dükkânda kasa başında, evde, mutfakta ve çamaşır dolabının yanında bir kadın görmek ister. Üç yaşındaki kızı bakıma ve kırık kalbi teselliye muhtaçtır.

Ferit, tekrar evlenmişti!

Bu düşünce beni garip bir sarhoşluk, anlaşılmaz, bir baş dönmesi içersine bırakmıştı, o sırada, öteki, yerime geçen kadın ateş gibi yanan alnımın üzerinde usta ellerini dolaştırarak saçlarımı düzeltmeğe çalışıyordu. Ferit tekrar evlenmiş!.. Şimdiye kadar Feridi düşünürken, onu de benim kadar bedbaht, benim gibi perişan zannediyordum. Halbuki böyle değilmiş, her geçen dakika beni daha derin bir kederin karanlık mezarına gömerken o maziyi çiğniyerek yeni bir saadete doğru koşuyormuş.

O şimdi mesuttu. Bensiz, fakat mesut!.. Bense kendimi onun yaşaması, onun mesut olabilmesi için lâzım ve zaruri sanıyordum. Ne kadar aldanmışım! Evet, o bir zamanlar beni çıldırasıya sevmişti, onu bırakıp kaçtığım zaman zebaniler elinde kalan bir günahkâr gibi ıztırap çekmişti. Fakat derdinin devasını bulmuştu. Şimdi o vefasızlığı düşünürken beni, atlatılmış bir hastalık hatırasını anar gibi, anıyordu. Ben, onun evinden kaçarken mağrur ve zalimdim. Fakat gururumun cezasını çekmiş, cehennem azaplarının en korkuncu ile vicdanımı temizlemiştim.

Şu Perihan denilen kadın da sanki bilerek yapıyormuş gibi yerimi çalan kadının bütün meziyetlerini, bütün iyiliklerini sayıp döküyordu:

— Evet, Bay Ferit hakikaten talihli bir adammış. Evini, dükkânını, kızını emniyet edecek sizin gibi bir kadın bulmak her erkeğe nasip olmaz.

— Fakat bir kadının kocası için elinden geleni yapması tabii bir şey değil midir?

— Kadın kadına benzer mi hiç.. Öyle sırrımtılar vardır ki, insan değil evini, dükkânını, kızını, köpeğini bile emniyet edip bırakamaz.

(Sonu yarın)

Radyo

17-6-1941

12.33	Türkçe plâklar	19.30	Ajans
12.45	Ajans	19.45	Salon orkestrası
13.00	Karışık program	20.15	Radyo gazetesi
13.15	Türkçe plâklar	20.45	Radyo salon orkestrası
13.30	Karışık program	21.00	Memleket postası
18.03	Fasıl sazı	21.10	Keman soloları
18,30	Ziraat takvimi	21.45	Klâsik porgram
18.40	Dans müziği	22.30	Ajans
19.00	Yuva saati	22.45	Dans müziği
19.15	Salon orkestrası		

Çocuk Hekimi
Ahmet Akkoyunlu
Taksim Talimhane Palas No. 4
Pazardan maada hergün saat 15 ten sonra. Telefon 40127

TUNA YILDIZI

Yazan: *İskender F. SERTELLİ*

- 45 -

Diye bağırıyordu. Doğan bey kuleden atlının geldiğini görünce:

— Kapıyı açın... Sarı Ahmedim geliyor..

Demişti. Kapıya koştular.. Gerçekten Sarı Ahmet ancak iki gün sonra dönebilmişti.

Sarı Ahmet attan iner inmez, Doğan beyin yanına gitti:

— Büyük bir muharebe oldu. Düşman ordusu ikiye bölündü.. Macar kralı ve Korkusuz Jan kaçmışlar.. Türk sipahileri düşmanı kılıçtan geçiriyorlar. Yıldırım muzaffer oldu.

Dedi. Doğan bey bunu duyunca ellerini göke kaldırarak:

— Allahım, sana şükürler olsun... bize bugünleri de gösterdin!

Dedi. Sonra Sarı Ahmedin alnından öptü:

— Kimleri gördün orduda?.

— Mektubunuzu padişaha elimle götürdüm. İlk gecesi çadırına bile girmemişti. Hayvanla orduyu teftiş ediyordu. Mektubu okuyunca: "Hemen dönme... yarın sabah hücum edeceğiz. Öbürgün gidersin!„ dedi. Bugüne kadar bekledim. Harp başladı. Düşmanın çil yavrusu gibi dağıldığını, iki yandan nasıl çevirdiklerini gözümle gördüm. Meğer ilk bozgunu padişah mahsus vermiş.. Düşmanı şaşırtmak için.

— Şimdi Yıldırım nerede?

— Harp meydanında yaralı şövalyeyeleri toplatıyor. Beni çağırdı: "Haydi Doğana git.. müjdele. Düşman ordusunu ikiye yardık. Seksen kadar şövalye esir aldık. Bu gece hava yıldızlık olursa, atına binsin... beni karşıki tepede gelsin, bulsun. Onunla konuşmak istiyorum., dedi.

Doğan bey sevincinden ne yapacağını bilmiyordu.

— Sarı Ahmet, akşama bir yıl var.. ben geceyi nasıl bekliyebilirim. Şimdi gitsem olmaz mı?

Diye sordu. Ahmet:

— Eleye zeval yoktur, aslanım! dedi - Ben hünkârın sözlerini size aynen söyledim. Vakitsiz giderseniz hem bulamazsınız.. hem de gece kendisini tepede boş yere bekletmiş olursunuz.

Doğan bey geceyi bekledi.

Bu haber Niğbolu kalesinde uzun aylardanberi sıkıntı çeken halkı da muhafızları da sevindirmişti.

Hâlâ bodrumda mahpus yatan Koca Ahmet bile bu haberi duymuştu. O, Yıldırımın bu kadar çabuk düşmanı püskürteceğini tahmin etmiyor, esasen bunu gönlü de istemiyordu. Muhasara biraz daha uzayacak olursa, Koca Ahmet Martayı iyice elde edeceğinden emindi. Bir aralık nöbetçiye sordu:

— Kale kapıları açıldı mı?

— Hayır.

— Bence hakikî zafer, kale kapıları herkese serbestçe açıldığı gün olacaktır. Böyle zafere benim aklım ermez. Herkes kale içinde sefaletten biribirini yerken, boş yere şenlik yapmanın, sevinmenin manası yoktur.

Doğan bey o gece ortalık kararınca, Yıldırımın söylediği tepede bulunmak üzere atına bindi ve Sarı Ahmedi de bir başka atla yanına aldı. Yola çıktı.

Doğan bey kaleden ayrılırken:

— Bu zafer şerefine her suçluyu affediyorum, dedi, bodrumlarda yatan sekiz kişi ile beraber Koca Ahmedi de çıkarınız. Allaha şükredip işlerine baksınlar.

Akşam üstü sular kararırken, diğer mahkûmlarla beraber Koca Ahmet de bodrumdan çıkarılmış ve serbest bırakılmıştı.

"DOĞAN TEPESİ„ NDE TARİHİ KONUŞMALAR...

Doğan bey sultan Yıldırım Beyazıdı görünce ayaklarına kapanacak ve ona:

— Yurdumuzu şu kâfirlerin şerrinden koru! canımızı çok yakınar...

Diye yalvaracaktı.

Sarı Ahmet biraz ileriden gidiyor, Doğan beye yol gösteriyordu.

Ortalık gündüz gibi aydınlıktı.

Gökteki yıldızlar - sanki Doğan beye yol göstermek için - o gece her zamankinden fazla ışıldıyordu.

(Devamı var)

İstanbul Levazım Amirliğinden verilen harici asker kıtaatı ilânları.

1000 adet küçük semer iskeleti ve 4000 adet saka mahfesi pazarlıkla satın alınacaktır. İhalesi 25.6.941 çarşamba günü saat 15 de Ankarada Lv. Âmirliği satınalma komisyonunda yapılacaktır. Semer iskeletinin beherinin fiyatı 825 ve saka mahfesinin beheri 450 kuruştur. Taliplerin belli vakitte kanuni teminatlarile komisyona gelmeleri. Nümuneleri komisyonda görülür. (87-4780)

* * *

30.000 kilo zeytinyağı alınacaktır. Pazarlıkla eksiltmesi 24.6.941 salı günü saat 15 te Ankarada Lv Âmirliği satınalma komisyonunda yapılacaktır. Beher kilosunun tahmin fiyatı 80 kuruştur. Taliplerin kanuni teminatlarile belli vakitte komisyona gelmeleri. (89-4782)

* * *

75.000 kilo kuru fasulye pazarlıkla satın alınacaktır. Beher kilosu 23 kuruştan olup ihalesi 24.6.941 salı günü saat 10 da Ankarada Lv. Âmirliği satınalma komisyonunda yapılacaktır. Taliplerin kanuni teminatlarile belli vakitte komisyona gelmeleri. (91-4784)

* * *

30.000 ton şehir nakliyatı pazarlıkla eksiltmeye konmuştur. İhalesi 20.7.941 cuma günü saat 11 de Ankarada Lv. Âmirliği satınalma komisyonunda yapılacaktır. Tahmin bedeli 68.400 lira teminatı 9320 liradır. Taliplerin belli vakitte komisyona gelmeleri. (81-4752)

* * *

170 ton sadeyağı alınacaktır. Pazarlıkla eksiltmesi 19-6-941 perşembe günü saat 11 de Ankarada Lv. Âmirliği satınalma komisyonunda yapılacaktır. Tahmin bedeli 246.500 lira ilk teminatı 12.575 liradır. Evsaf ve şartnamesi komisyonda görülür. Taliplerin belli vakitte komisyona gelmeleri. (83-475)

* * *

Aşağıda yazılı mevadın kapalı zarfla eksiltmeleri hizalarında yazılı gün ve saatlerde Gebze'de askeri satınalma komisyonunda yapılacaktır. Taliplerin kanuni vesikalarile teklif mektuplarını ihale saatlerinden bir saat evvel komisyona vermeleri.

Cinsi	Miktarı kilo	Tutarı lira	Teminatı lira	İhale gün ve saat
Süt	40.000	6.000	450	2.7.941 15
Odun	4.320.000	64.800	44.90	4.7.941 15
Sadeyağı	88.000	158.400	11.880	1.7.941 15
Sığır eti	909.000	363.360	18.748	3.7.941 15
Koyun eti	40.000	28.000	2.100	7.7.941 15

(97-4790)

* * *

Yevmiye 40 ilâ 50.000 kilo yeşil ot, 20 ilâ 30 gün devam etmek üzere 1,500,000 kilo ot kapalı zarfla eksiltmeye konmuştur. İhalesi 27—6—941 cuma günü saat 15 de Eskişehirde askeri satın alma komisyonunda yapılacaktır. Tahmin bedeli 56,250 lira ilk teminatı 4218 liradır. Taliplerin kanuni vesikalarile teklif mektuplarını ihale saatinden bir saat evvel komisyona vermeleri. (51 — 4556)

* * *

56.160 kilo sabun alınacaktır. Kapalı zarfla eksiltmesi 30.6.941 pazartesi günü saat 15 te İzmitte kara askeri satınalma komisyonunda yapılacaktır. Evsaf ve şartnamesi Ankara ve İstanbul Lv. Âmirlikleri satınalma komisyonlarında da görülür. Tahmin bedeli 28.080 lira ilk teminatı 2106 liradır. Taliplerin kanuni vesikalarile teklif mektuplarını ihale saatinden bir saat evvel komisyona vermeleri. (49-4526)

* * *

1515 ton meşe odunu kapalı zarfla eksiltmeye konmuştur. İhalesi 24.6.941 günü saat 16 da Gelibolu da eski şube binasındaki askeri satınalma komisyonunda yapılacaktır. Tutarı 36.300 lira ilk teminatı 2273 liradır. Taliplerin kanuni vesikalarile teklif mektuplarını ihale saatinden bir saat evvel komisyona vermeleri. (2471-4244)

* * *

Muhtelif nakliyat yaptırılacaktır. Tahmin bedeli 15.000 lira ilk teminatı 1125 liradır. Kapalı zarfla eksiltmesi 30.6.941 pazartesi günü saat 16 da Gelibolu da askeri satınalma komisyonunda yapılacaktır. Taliplerin belli saatten bir saat evvel kanuni vesikalarile teklif mektuplarını eski şube binasında komisyona vermeleri. (41-4498)

* * *

600 ton yeşil çayır otu pazarlıkla satın alınacaktır. Tahmin bedeli 24.000 lira kati teminatı 3600 liradır. İhalesi 19.6.941 perşembe günü saat 11 de Ankarada Lv. Âmirliği satınalma komisyonunda yapılacaktır. Taliplerin belli vakitte komisyona gelmeleri. (55-4560)

* * *

Beher kilosu 6 kuruş 40 santimden 1.000 ton kuru ot alınacaktır. Kapalı zarfla eksiltmesi 26—6—941 perşembe günü saat 16 da Sivasta askeri satın alma komisyonunda yapılacaktır. İlk teminatı 4.800 liradır. Şartnamesi Ankara, İstanbul Lv. Âmirlikleri satın alma komisyonlarında da görülür. Taliplerin ihale saatinden bir saat evvel kanuni vesikalarile teklif mektuplarını komisyona vermeleri. 100 tondan aşağı olmamak şartile ayrı ayrı taliplere de ihale edilebilir. (1—4271)

* * *

Beher metresine tahmin edilen fiyatı 26,5 kuruş olan 100.000 metre çamaşırlık bez pazarlıkla satın alınacaktır. İhalesi 19.6.941 perşembe günü saat 10.30 da Ankarada M.M.V. satınalma komisyonunda yapılacaktır. Kati teminatı 3975 liradır. Evsaf ve şartnamesi 133 kuruşa komisyondan alınır. Taliplerin belli vakitte komisyona gelmeleri. (6-4701)

İstanbul Liseler Alım Satım Komisyonu Reisliğinden:

Cinsi	Tahmini Fi. Kuruş	Miktarı Kilo	İlk Te. Lira	Eksiltmenin yapılacağı gün	saat
Reçel	kilosu 60	5500	248	20.6.941 cuma	14 de
Tereyağı	» 190	2500	357	» »	14,10
Zeytin	» 36	9950	287	» »	14,20
Mangal kömürü	» 7	33000	175	» »	15 de
Odun	çekisi 380	924 çeki	264	» »	15,15

Aitı yatılı lisenin yukarda yazılı ihtiyaçlarının hizalarında gösterilen gün ve saatlerde Beyoğlunda liseler satınalma komisyonunda açık eksiltmeleri yapılacaktır. İstekliler 1941 yılı ticaret odası vesikası ve teminat makbuzlarile birlikte belli gün ve saatte komisyonda bulunmaları. Şartnameyi görmek ve teminat yatırmak istiyenlerin Galatasaray lisesinde komisyon kâtipliğine müracaatları. (3976)

Teknik Okulu Satınalam Komisyonu Başkanlığından:

Cinsi	kilo miktarı	Tahmin bedeli lira
Patates	10000	1200
Kuru soğan	9000	450
Nohut	2500	650
Toz şeker	10000	4600
Kuru üzüm	1000	380
Mercimek (yeşil)	1000	250
K. Fasulye Ça.ı	5000	1300
Yumurta (adet)	75000	1500
K. Barbunye	2000	360
Sirke	2000	200
Tuz	3000	165
Salça	1200	312
Limon adet	24000	720
Gaz litre	500	100
Çay	200	1240
Yassı kadaifi çift	500	150
Ekmek kadaifi çift	500	135
Tel kadaif	500	175
		13887
Kaşar peynir	2000	1800
Beyaz peynir	2500	1125
Pirinç unu	250	70
Şehriye	800	102
İrmik	500	140
Makarna	2000	680
Zeytin	2500	800
Zeytinyağı	4500	3240
Sabun	4000	1640
Pirinç	9000	3420
		13017
Çamaşır yıkama (parça)	100000	6500

Yıldızda bulunan Teknik okulunun 1941 mali yılı ihtiyacı olan yukarda cins ve miktarı ile tahmin bedeli yazılı erzak ve çamaşır yıkamanın üç ayrı şartnamelerine göre 30.6.941 tarihine rastlıyan pazartesi günü 18 kalem erzak saat (10.30) da 10 kalem kuru erzak saat (10.45) de çamaşır yıkama saat (11) de Yüksek Mühendis mektebi muhasebesinde toplanacak olan komisyonumuzda ihalesi yapılmak üzere kapalı zarf usulile eksiltmeye konulmuşlardır.

18 kalem kuru erzakın ilk teminatı (1041) lira 52 kuruş ve 10 kaleminin de (976) lira (28) kuruş ve çamaşır yıkamanın ise (487) lira (50) kuruştur. İsteklilerin şartnameleri görmek ve ilk teminat yatırmak üzere eksiltmeden bir gün evveline kadar Beşiktaş Yıldızda bulunan okulumuza ve eksiltme günü de Gümüşsuyunda Yüksek Mühendis Mektebi muhasebesine gelmeleri. Teklif mektupları eksiltmeden bir saat evveline kadar makbuz mukabilinde verilmiş bulunması lâzımdır. Postada vaki olacak gecikme kabul edilmez. 4478)

Nafıa Vekâletinden:

Eksiltmeye konulan iş:

1 — Bursa su işleri birinci şube müdürlüğü mıntakasındaki apolyont gölü seddelerinin sekiz metre kotuna yükseltilmesi ve dalgalara karşı mukavemetinin temini için de taş ile kaplanması ameliyat ve inşaatı muhammen keşif bedeli vahidi fiyat esası üzerinden (447122) lira (32) kuruştur.

2 — Eksiltme 3.7.941 tarihine rastlıyan perşembe günü saat 15 te Ankarada su işleri reisliği binası içinde toplanan su eksiltme komisyonu odasında kapalı zarf usulile yapılacaktır.

3 — İstekliler: eksiltme şartnamesi, mukavele projesi, bayındırlık işleri genel şartnamesi, umum, su işleri fenni şartnamesile hususi ve fenni şartnameleri ve projeleri (22) lira (36) kuruş mukabilinde su işleri reisliğinden alabilirler.

4 — Eksiltmeye girebilmek için isteklilerin (21634) lira (89) kuruşluk muvakkat teminat vermesi ve eksiltmenin yapılacağı günden en az üç gün evvel ellerinde bulunan vesikalarla birlikte bir dilekçe ile nafıa vekâletine müracaat ederek bu işe mahsus olmak üzere vesika almaları ve bu vesikayı ibraz etmeleri şarttır.

Bu müddet içinde vesika talebinde bulunmıyanlar eksiltmeye iştirak edemezler.

— İsteklilerin teklif mektuplarını ikinci maddede yazılı saatten bir saat evveline kadar su işleri reisliğine makbuz mukabilinde vermeleri lâzımdır.

Postada olan gecikmeler kabul edilmez. (3301) (4770)

Bandırma Belediyesi elektrik ve su işletme idaresinden:

Lira kuruş	Miktarı	Fi.	Cinsi
11040 .00	80.000	13.80	Motorin
1400 .00	2.000	70	Dizer silindir yağı
600 .00	1.000	60	Dizel yatak yağı
13040. 00			

Yukarda miktarı gösterilen üç kalem motorin yağ hizalarında yazılı muhammen bedeller üzerinden alınacaktır. Bu ihaleye ait fenni ve mali şartname idareden verilir.

Eksiltme 27.6.941 cuma günü saat 16 da belediye encümeninde icra edilecektir. İşbu ihale kapalı zarf usulile yapılacaktır.

Muvakkat teminat bedeli 978 liradır. İhaleye iştirak edecekler 2490 sayılı ihale kanununun 3 üncü maddesinde yazılı vesikalarile dipozito makbuzu ve teklif mektupları 27.6.941 günü saat 15 e kadar encümene verilecektir. Keyfiyet isteklilerce bilinmek üzere ilân olunur. (4476)

Beyoğlu Halk Sineması

Bugün matine 11 de, gece 8 de, 3 büyük film birden:

1 — Şeyhin Oğlu, Türkçe şarkılı,
2 — Herkes ondan bahsediyor, (Avantür)
3 — Son Zaferi (Üç Silâhşor Kovboylar).

Göz Hekimi
Dr. Murat R. Aydın
Beyoğlu Parmakkapı, İman sokak No. 2, Tel: 41553

Birinci sınıf mütehassıs doktor
NURİ BELLER
SİNİR ve RUH HASTALIKLARI
Ankara Caddesi No. 71
Muayene saatleri: 15 den itibaren

Dr. Kemâl Ozsan
İdrar yolları hastalıkları mütehassısı
Beyoğlu İstiklâl Caddesi No. 880
Bursa Pazarı Üstü Ohanyan Apartımanı Tel.: 41235

Doktor
A. Emanuelidi
Sirkecideki muayenehanesinin istimlâki dolayısile ayni sırada merkez Lokantası üzerine nakletmiştir.

SANİN
DİŞMACUNU

Dişlere hayat verir
ANCAK
Her sabah, öğle ve akşam, her yemekten sonra mutlaka fırçalamak şarttır. Bu usulü şaşmadan, muntazam bir metodla takip edenlerin dişleri mikroplardan, hastalıklardan muhafaza edilmiş olur, paslanmaktan ve çürümekten kurtulur. Her zaman temiz, parlak ve güzel olarak kalır.

SANİN DİŞ MACUNU

ile sabah, öğle ve akşam her yemekten sonra günde 3 defa

NAFTİL — NAFTALİN
yerine kullanılır. Tahlil edilerek NAFTALİN ayarında olduğu tespit edilmiştir. NAFTİL Fiyatı: İstanbul Fiyat Murakabe Komisyonunca tesbit edilmiştir..
Toptan kilosu 47 kuruştur.
Umumi satış deposu: Tahtakale No: 66/68 Telefon 22269

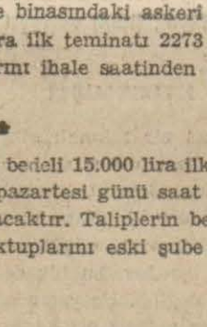

Kayser Wilhelm'in HAYATI

YAZAN EMİL LUDVİG

- 16 -

Hüssarları teftişe gittiğini na bildiren bir haber bırakmıştı. Ekselâns, saat beşi son geçe Potesdam istasyonunda bekliyeceğini bildirmişti. Ona raporunu yapmak için üç dakika müsaade etmiş ve sonra istasyonda ona: "Dosya okuyacak vaktim yok" demişti. Halbuki Herbert onun yalnız kâtibi değil fakat uzun senelerdenberi şahsî dostu ve mahremi esrarı idi. Eskiden iki dakika geç kaldı diye sabahlara kadar beraber içki içtiği bir arkadaşını bu suretle koğmazdı. Halbuki imparatorun yerine çalıştığındanberi çok meşgul gibi görünüyor ve onun önünden araba ile bir selâm verip geçiyor. Ona bir şey izah etmeği lüzumlu görmüyordu.

Veliaht, başvekilin yıldönümünde kadehini kaldırıp ihtiyarın şerefine içki içmeden evvel söylediği bir nutukta vaziyeti hücuma geçmiş bir alayın vaziyetine benzetiyor.

"Kumandan şeref meydanında ölmüştür. Onun yerine geçen ise ağır mecruh olduğu halde büyük bir cesaretle başta bulunmaktadır."

Bu noktayı öğrenen hasta oğluna gayet kötü bir mektup yollamıştır. Bütün bu hâdiseler nisanda cereyan etmiştir. Mayısta artık imparator çok fenadır. Veliaht daha büyük bir ehemmiyet kesbetmiştir. Artık haricî politika işleriyle de alâkadar olmağa başlamıştır.

Başvekile hitaben. Valdersee'ye yazdırdığı bir mektupta Rus tehlikesinden bahsederken: "Eğer Versayda Fransızlardan bütün kaleleri ve donanması alınmış olsaydı. Bugün bizi çift bir tehlike tehdit edemiyecekti. Böyle hareket askerî bakımından yanlış fakat o gün için siyasî bakımdan doğru idi. İşte o devirdenberi iki komşumuz müştereken bize saldırmağı düşünmektedirler.,,

Bu mektuptan sonra başvekille veliahtın arası büsbütün açılmıştı.

İmparator sönmekteydi. Bütün bu mücadeleden bihaberdi Ölümünden iki hafta evvel Viktorya ile birlikte Potsdamdaki eski evine dönmüştü. Doğduğu, büyüdüğü ve evlilik hayatını geçirdiği bu evde ölmeğe hazırlanıyordu. Yeni sarayın ismini Frivdrichshron şatosu koymuştu. İngilterenin ihtiyar kraliçesi kızının sarayında olup bitenleri görmek için onu ziyarete gelmişti. Onu selâmlamak için damadı bir kâğıdın üstüne bazı şeyler karalamıştı. Onunla gayet az meşgul oluyordu. Şatonun parmaklıkları etrafında toplanmış olan ve imparatorun sıhhati hakkında çıkan belleten'i beklıyen halka kulak veriyordu. Fransızların kendi sıhhatine karşı gösterdikleri alâkadan çok mütahassıs olmuştu. Bir gün atlarını bahçeye getirmiş ve onlara bir kere daha eliyle yem vermeği tecrübe etmişti.

İmparatoriçe sonuna kadar rolünü tutmuştu. Mayısın sonlarında da o hâlâ kanseri inkâr ediyordu. Halbuki o sıralarda sarayda ve bütün Almanyada herkes artık ölümü beklemekte idiler.

Babasının yanına sokmadığı için imparatoriçe ile oğlu arasında müthiş bir kavga olmuştu.

Ölümünden bir gün evvel başvekil Bismark saraya gelmişti. Viktorya onu kocasının yanına götürdü. İkisinide tanıyan hasta onların ellerini birleştirerek tek eliyel sıktı. İmparatoriçeyi ondan başka kime emniyet edebilirdi. Haleti nezideki adam böyle düşünmüştü. İmparator oğlunu görmek onu takdis etmek yahut tacının varisine bazı şeyler söylemek istememiştir. O daha aklı başında iken kabul ettiği son insandır. Çok sevdiği karısını yalnız ona emanet etmiştir.

Odadan çıkar çıkmaz Viktorya ile başvekil yine şimdiye kadar biribirlerine karşı ne idiyseler o hale dönmüşlerdi. Çeliğe karşı çelik... Viktorya başvekile dul kaldıktan sonra Ren sahilinde bir şatoda ikamet etmek istediğini ve oğlunun buna razı olmasının teminini kendisinden beklediğini söylemiştir:

(Devamı var)